

BRASSÓI LAPOK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, NYOMDA
BRASSÓ, KAPU-ÚCCA 64-66. SZÁM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFONSZÁMOK: SZERKESZTŐSÉG 177 és
677 SZÁM - KIADÓHIVATAL 82 és 677 SZÁM

ELŐFIZETESI DIJAK: Brassóban egy óra 70 lej
negyedévre 190, félre 360, egy évre 680 és 10 lej kézbesítési
díj. - Videkre postai küldéssel 80, 220, 420 és 800 lej
Külföldre negyedévre 370, félre 720, egész évre 1400 lej

FŐSZERKESZTŐ
SZELE BÉLA dr.

HÍRBEJÁRÓKAT BRASSÓ KIVÉTELESEL KIZAROLAG A PUBLI
CITE RADON BUKAREST, Strada Berthelot No. 1, vagy annál
közelebbi helyre kell küldeni. APROHÍRBEJÁRÓKAT KIVÉTELESEL
KÜLDENDŐK VAGY BÁRMELYIK BIZOMÁNYSÁGUNK UTJÁN IS FELADHATÓ

Szilárd elhatározással

akarja Románia, mondta Bratianu miniszterelnök Csernovitban, hogy az ország valamennyi polgára, bármilyen szülési legyen is, békében és az abszolút testvériség légkörében fejleszthesse kulturális javait és gazdasági produktóit, mind a saját, mind a hazai társadalmi élet javára.

Ez a szépen hangzó szólam nem ismeretlen előttünk. Hallottunk már ilyent, sőt ennél hangzatosabbat és hatásosabbat is a miniszterelnök ajkairól. És ha a lendületes illúzió egy valóban igazságos kormányzás, egy valóban demokratikus rendszer ünnepi manifesztációja volna, minden alkalommal tüntetően tapsolnánk hozzá. Hiszen Románia legmagasabb állású államfője tesz szót, és hitvallást egy európai, egy korszerű, egy nemzeti és emberi szempontból egyaránt méltó kormányzat mellett!

De tudván, hogy mi a valóság és hallván, hogy miképpen misztifikálja azt a liberális uralom, nemcsak nem tulajdoníthatunk jelentőséget a csernovitzi nyilatkozatnak, hanem magunk előtt kell látnunk azt az örvényt is, melyet a kormányzati cinizmus és a hatalmi elbizakodottság a nép komoly érdekei és Románia irányító tényezői közt támaszt.

Micsoda óriási különbség, ha egy kormány csak uton-útfélen hirdeti a minden polgár számára kijáró jogegyenlőséget, s tetteiben ennek a magasról elvnek minden követelése iránt érzéketlen!

Ott van maga az alkotmány, amely kimondja, hogy »a románok faji, nyelvi és vallási különbségre való tekintet nélkül élvezik a lelkiismereti szabadságot, a tanszabadságot, a sajtószabadságot, a gyülekezési szabadságot, valamint a törvények által megállapított összes szabadságokat és jogokat.«

Ott van a párisi szerződés, amely kategorikusan kötelezi a kormányzatot, hogy »egyetlen román állampolgár sem korlátozható bármely nyelv szabad használatában a magán vagy üzleti forgalomban, az egyházi életben, a sajtó útján történő vagy bármilyen közzététel terén vagy a nyilvános gyűléseken.«

Ugyanott olvasható az a kardinális rendelkezés, hogy »minden román állampolgár faji, nyelvi vagy vallási különbség nélkül, a törvény előtt egyenlő és ugyanazon polgári és politikai jogokat élvezi.« hogy »vallási, hitbeli vagy felekezeti különbség a polgári jogok élvezete: nyilvános állások, közhivatalok és méltóságok elnyerése vagy a különféle foglalkozások és iparok gyakorlása tekintetében egyetlen román állampolgárra sem lehet hátrányos.«

Ott van a szerződés tizedik paragrafusa: »azokban a városokban és kerületekben, ahol jelentékeny arányban laknak faji, vallási vagy nyelvi, kisebbségekhez tartozó román állampolgárok, ezeknek a kisebbségeknek méltányos részt kell biztosítani mindazon ösztöszek élvezetéből és felhasználásából, amelyek a közvagyon terhére állami, községi vagy más költségvetésekben nevelési vagy vallási célokra fordíthatnak.«

Ott van az alkotmánytörvény tizenhetedik szakasza: »Senki tulajdona sem sajátítható ki másként, mint közérdekből, az igazságszolgáltatás által megállapított igazságos és előzetes kártérítés után.«

Mindezeket a törvényben foglalt követelményeket és kötelezettségeket összehasonlítva Bratianu csernovitai patetikus szólamával, hogy »Románia szilárd elhatározással akarja, hogy az ország valamennyi polgára származásra való tekintet nélkül békében és a testvériség légkörében fejleszthesse kulturális javait és gazdasági produktóit,« meg kell állapítanunk, hogy a miniszterelnök ur egyenesen vádat emel önmaga és kormánya ellen. Ha Románia tényleg akarja, hogy határain belül minden polgára élvezhesse a szabadság teljességét, amiben nincs okunk kételkedni, akkor csak a miniszterelnök és kormánya akadályozza meg, hogy a béke és testvériség boldogító atmoszférájában éljünk. Vagy nem ők és nevükben az egész hivatali apparátus tesz különbséget minduntalan román és

nemromán állampolgár közt? Nem ettől a megkülönböztető szellemről áthatva támadnak iskoláinkra, hozzák és hajítják végre az agrárreformot, eszközlik a mindenfajta közmunkát és rekvizitálást, hozzák és hagyják kinnz nyomorúságban az elbocsátott tisztviselőket és irányítják (lásd Franasovici belügyi államtitkár önvallomását) még a kivándorlást is?

Ez a szellem nem szolgálja a békét és nem ad lehetőséget a testvéri érzület ápolására. Ez a szellem a nyugtalanság és méltatlankodás forrása, Románia hű és dolgozó népeinek megcsufolása, s a nagy európai és emberi kötelezettségek kijátszása. Ez nem a román nép és nem az igazság szelleme. Ez a tultengő sovénizmus és önző hatalmaskodás szelleme, másszóval »liberális« politika. A csernovitai nyilatkozat pedig ennek a kétszínű, alakoskodó politikának a legtalálóbb tükrö.

Nem tesz jó szolgálatot az országnak, aki erőszakkal akar kormányozni!

Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök beszélt ma a szenátus ülésén

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A szenátus egyheti szünetelése után ma tartotta meg első ülését. A kormány részéről Bratianu Jonel, Lepadatu, Anghelescu és Mosoiu miniszterek voltak jelen. A napirend a felirati vita folytatása volt. Az ülés megnyitása után azonnal Majláth Gusztáv Károly gróf, erdélyi püspök szólalt fel, s a következő beszédet mondotta:

Elnök Úr, Szenátor Urak!

Bár a trónbeszédben fájdalmasan nélkülöztük azoknak a millióknak megemléztetését, akik ha más nyelven beszélnek is, mint az ország nagy többsége, de a király iránti hűségben, a közös haza áldozatkész szeretetében és a törvények tiszteletében semmiben sem állnak mögöttük: mégis tudjuk, hogy az a nemes királyi szív minden alattvalóját szereti és azt akarja, hogy mi is, mint közös terheket viselő polgárai Nagyromániának, igazságos bánásmódban részesüljünk. Midőn azért a protestáns testvéreink részéről a minap itt e helyről elhangzott panaszokat — nehogy ismétlésbe essem, mert azok nagyjából azonosak, — magaméva teszem, a Romániához csatolt részek katolikus püspökei és hívei nevében még a következőket adom hozzá. Csak röviden sorolom fel a legfőbbeket, hogy szíves türelmükkel vissza ne éljek, és módot nyújtsak a magas kormányzat arra, hogy e sérelmeinkkel szemben a jó indulatot, melyet a személyes érintkezésben részükől tapasztaltam, a mi vallásos és kulturális nagy érdekeink iránt is tanúsítani szíveskedjék.

Nincs kárpótlás az elvesztett birtokokért

Az eddigi kormányintézkedések katolikus intézményeink lételemét támadták meg: az agrártörvény alapján az állam kisajátította az azok fenntartására rendelt birtokokat anélkül, hogy azért kárpótlást nyújtott volna. Csak az Averescu kormány nyújtott egyszer középiskoláinknak 800.000 lej segélyt, amidőn azelőtt évenként közel 4 millió segélyt kaptunk az államtól.

A kisajátított birtokok kiosztásánál is a katolikus Egyház mindenütt mellőzött, úgy, hogy bár az erdélyi román kat. Státus nagyterjedelmű birtokait is kisajátították,

118 plebánia és 71 leányegyház épen a törvény által öt megillető kis részt se kapta meg

Ilyformán a katolikus egyházak 7 és fél ezer hold földtől estek el, amit az egyház-

törvény előírásai értelmében kellett volna megkapniuk.

Amikor pedig áldozatra kész lelkek az elmaradt iskolai államsegélyt önmegadózattal pótolni igyekeznek, a közigazgatási hatóságok megtiltják és megakadályozzák az egyházi kultuszadók beszédét, bár az Erdélyre ma is érvényben levő törvények (1876. XXVII. t. c. 6 §-a és 1907. XXVII. t. c. 10 §) előírják a közigazgatás közegeinek, hogy az egyházi szolgálványok teljesítésében az egyháznak legyenek segítségére.

Az állam nem vállalja a köteles kegyuri terheket

Bár az állam terjedelmes birtokok és üzemek örökébe lépett, az azokon nyugvó terheket, melyekre mint patronus kötelezve volt, sehol sem teljesíti. A földmivelés és pénzügyminisztérium patronátusa alatt álló

templomok, paplakok, iskolák, mind romlásnak indulnak.

Nagy jogtalanság az is, hogy az állam egyrészt megtiltotta a politikai községeknek, hogy a kat. iskoláknak régebbi idő óta állandóan vállalt fenntartási segélyt továbbra folyósítsák, másrészt a patronátusi katolikus iskolák épületeit akarja visszavenni a község részére vagy az államnak hajléktalanná tévén a kat. iskolát, minek következtében a kat. híveknek lehetetlenné válik gyermekeik kat. iskolában való neveltetése.

Az évszázados multa kath. iskolák sorsa

A községi patronátusi iskolák majdnem mind évszázados multuak. Ugy keletkeztek, hogy ahol a politikai község lakói mind katolikusok voltak, az iskolák részére szükséges költségeket és épületek felépítését a »communitas« vállalta, mely egyházi és politikai hatóság volt egy jogi személyiségben. Így történt meg sok helyen, hogy az épület a politikai község nevében állott, de évtizedeken át a kat. egyház által fenntartott iskola jogos tulajdona volt.

A magyar kormány respektálta is mindig a politikai községek által vállalt kegyuri kötelezettségeket a kat. iskolák javára, s nem is kísérelte meg a község — egy esetét kivéve — az ily iskolaépületek visszakövetelését. Ebben az egy esetben is a magy.

**A lej Zürichben
zárlatkor 2.85**

kir. kuria megtiltotta a visszavételt. Most, az alsóbb hatóságok javaslatára a közoktatásügyi miniszter 16 vagy még több iskoláépületet akar visszavenni, hajléktalanra téve iskoláinkat.

A nemzetközi garanciák sem számítanak

Nem respektálták azokat a nemzetközi garanciákat sem, melyek biztosítják a nem román ajkú polgároknak.

az anyanyelv szabad használatát iskoláinkban s a közéletben egyaránt.

Predescu szenátor (közbeszól): Románul is meg kell tanulni.

Csikmegyében — folytatta Majláth püspök — ahol a lakosok mind magyar nyelvűek, regáltbéli tanítók küldettek, akik a népesség nyelvén egy szót sem beszélnek. Az abszolváló vizsgákat nem az iskola nyelvén, hanem minden tárgyból az állam nyelvén kívánják.

Meg akarják semmisíteni a felekezeti oktatást

Az új elemi iskolai törvény csak az állami iskolákat nevezi nyilvános iskoláknak. Eszerint aki felekezeti iskolában tanult, ki volna zárva a nyilvános pályákra való érvényesülésből.

Sérlemes és a most még érvényben levő iskolai törvényekbe ütköző a miniszter urnak az a rendelete, mely nem engedi meg a felekezeti iskoláknak a magántanulók főtételét s magánvizsgák tartását.

Nem engedik a másvallású tanulók felvételét a felekezeti iskolákba, ami sokszor lehetetlenné teszi az anyanyelvén való oktatást és sérti a szülőknek azt az elvitáztatlan jogát, hogy oda adja iskolába gyermekét, ahová jónak látja.

Hasonlóan jogtalan igyekezet arra kényszeríteni a csak magyarul beszélő örményeket, hogy

örmény tannyelvű iskolában tanuljanak

amely nyelvet egyáltalában nem ismerik s nem használják, vagy hogy a magyar nyelvű izraelitákat zsidó nyelven való tanulásra kényszerítsék.

Iskolabezárások minden vizsgálat nélkül

Nem térek most ki arra, hogy a revizorok sok iskolánkat minden előzetes miniszteri döntés nélkül bezárták s hogy ezek máig sem nyitottak meg újra; nem említem, hogy idős tanárainkat és tanítóinkat mennyi újabb és újabb vizsgával nyugtalanítják, vagy hogy milyen egyenlőtlen bánásmódban részesülnek a mi tanerőink az államiakkal szemben, ami a nyugdíjazást, vasúti kedvezményt, stb. illeti. Csak arra mutatok rá, hogy a közokt. miniszterium

beszüntette még a szebeni kath. polgári tanítónőképzőt is,

amely törvényes alapon, miniszteri autorizációval működött rég óta. Ily formán nincs hol képezzünk tanerőket polgári iskoláink számára.

A papnevelő intézet birtokainak elvétele által elvesztette létalapját, s nem kap kárpótlásképpen megfelelő állami támogatást. A fehérvári székesegyház, az országnak ez a legrégebbi és legértékesebb műemléke omlik össze, megfelelő anyagi támogatás hiányában.

Sok a veszteségünk, nem a mi hibánkból. De

nem veszítettük el hitünket abban,

hogy a kormány értékelni fogja a lelkek és ez ország polgárainak erkölcsi javára kifejtett kulturális jelentőségét, s megad nekünk minden támogatást ami intézeteink fenntartására, s tovább fejlesztésére szükséges. A nagyszebeni Terézvárosi, az orsolyák nagyváradi tanítónőképzője, a premonstreiek kat. gimnáziuma, s az aradi kat. gimnázium, hiszem, hogy a kormány jóindulatából megint folytathatja az illetékes egyházi főhatóság fennhatósága alatt, nyilvános jellegű, áldásos működését.

Szenátor Urak! Nem szívesen panaszkodtam el mindezeket. Ha csak az én bánatomról volna szó, hallgatnék róla és nem hoznám a nyilvánosság elé. De mikor

milliók szenvedéséről van szó,

nem hallgathatok és rá kell mutatnom arra, hogy nem tesz jó szolgálatot az országnak, aki

elnyomással akar kormányozni,

erőszakkal hódítani. Tisztelje az állam minden szülőnek azt az Istenadta jogát, hogy ő maga választhassa meg az iskolát, melyben gyermekét neveltetni kívánja; s én biztosítom önöket, hogy iskoláinkban istenfélő, erkölcsös, embertársait megbecsülő és hazájukat szerető honpolgárokat fogunk nevelni, kik önökkel együtt azon fognak dolgozni, hogy erőssé, virágzóvá, boldoggá tegyék ezen országot.

Panaitecsu előadó bírálata az ellenzéki pártokról

A püspök beszéde után a trónbeszédre adandó felirat előadója, Panaitecsu szólalt fel, s sorra vette az ellenzék részéről elhangzott felszólalásokat, s ezzel kapcsolatban bírálta az egyes ellenzéki pártok működését. A nemzeti párt — mondotta — Erdély románságánál az egyesülés előtt elévülhetetlen érdemeket szerzett, az egyesülés után azonban igen sokat veszített nivójából. A parasztpárt családott vezetőiben, akik a parasztpárt politikai iskolázatlanságát kihasználva, a saját ambícióikat igyekeztek kielégíteni. A parasztság nem politizál, csak dolgozni akar, s ural akar lenni annak a földnek, a melyhez a birtokreform juttatta. A néppárt a reménykedésből él, a Jorgapárt pedig még mindig nem volt képes, hogy komoly programot készítsen.

Panaitecsu ezután áttér a kormány helyzetének a jellemzésére, s megállapítja, hogy a liberális kormánynak sikerült az azelőtti fejtelenséget az országban megszüntetni és helyébe a rend és tisztesség uralmát állítani.

Costachescu közbeszól: Lásd az utlevélpanamát!

Panaitecsu: Epen az utlevélügyben hozott intézkedések bizonyítják, hogy a kormány képes rendet teremteni. Ezután még Costachescu és Matei Cantacuzino beszédeivel polemizál, majd a költségvetésre tér át.

Costachescu: Miért nem valósítják meg a vagyoadó!

Duca: Mi foglalkoztunk a kérdéssel, de elejtettük, amikor láttuk, hogy a többi ál-

A romániai rendőrséget a civilizált erkölcsök színvonalára kell emelni

Rendőrprefektusok a belügyminiszternél

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Brassói Lapok egyik legutóbbi számában már jelentette, hogy Tatarescu belügyi államtitkár a mai napra magához rendelte az ország valamennyi rendőrprefektusát, hogy velük az új közigazgatási reform részleteiről tanácskozzék. A rendőrprefektusok ma meg is jelentek a belügyminiszteriumban, ahol Tatarescun kívül Romulus Voinescu sziguranavezérgazdát, Campineanu személyzeti vezérgazdát és Marinescu a belügyminiszterium személyzeti igazgatója is fogadta őket.

Amikor Tatarescu beszélni kezdett, s megjelölte a mai célját, nyilvánvalóvá lett, hogy nem a közigazgatási reformmal kapcsolatos dolgokról lesz szó. Az államtitkár azzal kezdte, hogy a mai összejövétel célja az, hogy megbeszéljék azokat a rendszabályokat, amelyekkel eredményesen lehet elnyomni az ország

lamok ezirányú kísérletei sikertelenek maradtak:

Costachescu: Dehogy! Nem is foglalkoztak a kérdéssel!

Duca: Foglalkoztunk

Panaitecsu folytatja beszédét, beszél a pénzkrisisről. Majd áttér

a kisebbségi problémára

— Megállapíthatjuk, — mondotta — hogy a felekezeti iskolák száma az utóbbi időben jelentékenyen megnövekedett. Ami néhány középiskola nyilvánossági jogának megvonását illeti, arra nézve indokképpen elég legyen annyit felemlíteni, hogy az iskolafelügyelők ezekben az iskolákban olyan tankönyvek használatát állapították meg, amelyek nem voltak közoktatásügyi miniszteri jóváhagyással ellátva. Erről hiteles vizsgálati jegyzőkönyvek tanuskodnak. Romániában távol vagyunk attól, hogy a közoktatásban a Habsburg-monarchia Apponyijának elveit valósítsuk meg.

Egy hang a többségből: Érvényesíteni kellene Apponyi rendeleteit Romániában is.

Panaitecsu: Nagy püspök — szenátor a a kultúra üldözéséről beszélt....

Hancu szenátor: Sirámok Babilon romjai felett! (Taps a liberális oldalon).

Panaitecsu: A külföld fülét telesírták panaszokkal, csak azért, hogy ellenséges légkört teremthessenek Románia körül. Pedig, hogy kisebbségi kérdésekben Románia mennyire messzemenő, misem bizonyítja jobban, mint magának Dickinsonnak jelentései, aki a múlt év nyarán jelen volt a Szinajában megtartott nemzetközi egyházi értekezleten.

Duca: Francia illetékes körök nyilatkozata szerint Románia helyzete kisebbségi szempontból elvitathatatlanul kedvező. (Taps a liberális oldalon).

Panaitecsu végül befejezi beszédét, kijelentve, hogy az ellenzék teljesen elvesztette maga alól a talajt és egyik ellenzéki párt sem elég erős arra, hogy a kormányzást átvehesse.

Az ülés vége hét órakor.

területén minden zavargást. E célból minden rendszabályt igénybe lehet venni — mondta Tatarescu — s a csendőrséggel karöltve kell dolgozni. A belügyminiszterium most dolgozik egy utasításon, amely az alkalmazható rendszabályokat részletesen ismerteti, s amely a közigazgatási reform megszavazása után azonnal meg is fog jelenni. Egyben figyelmébe ajánlotta a rendőrprefektusoknak a következőket: a megyei prefektusokkal együtt kell működni, a rendőrségek működését a civilizált erkölcsök színvonalára kell emelni, s törölni kell a testi bántalmazások rendszerét. Végül még megkérte őket, hogy teljes erejükkel támogassák a kormányt a rend fenntartására irányuló törekvéseiben.

A prefektusok meghallgatták Tatarescut, aztán ki ki a legközelebbi vonattal hazautazott.

Bratianu Vintila újból makacsodik

Súlyos nézeteltérés a hadügyminiszter és a pénzügyminiszter között

Békít a minisztereink

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A jövő évi költségvetés egyes tételeinek megállapítása körül felette érdekes, és a kormány tagjainak egymáshoz való viszonyára jellemző nézeteltérés merült fel Mardarescu hadügyminiszter és Bratianu Vintila pénzügyminiszter között. Mardarescu ugyanis céljaul tüzte ki a hadsereg légi erejének fejlesztését, s ehhez természetesen pénzre van szüksége. Most, hogy Bratianu Vintila a jövő évi költségvetés egyes tételeinek a megállapításával foglalkozik, idejénvalónak tartotta a hadügyminiszter, hogy ebbeli kívánságát vele közölje, s kérje, hogy a költségvetésbe a légi erő fejlesztése céljaira nagyobb összeget vegyen fel.

Bratianu Vintila meghallgatta Mardarescu előterjesztését, aztán pedig a legnagyobb nyugalommal jelentette ki,

hogy pénzt erre a célra nem adhat, mert nincs. Mardarescu — mielőtt kabinetkérdést csinált volna az esetről, — felkereste a minisztereinköt és elpanaszolta a pénzügyminiszter eljárását. Bratianu Jonel, — mit tehetett egyebet — megvigasztalta Mardarescut, arra kérte, hogy őrizze meg nyugalmát, ő majd beszélni fog öccse makacs fejével, s elintézi nála, hogy a hadügyminiszter kívánsága honoráltassék.

Az ügy nem is olyan egyszerű, mint ahogyan az első pillanatban látszik. Mardarescu kívánsága mögött ugyanis Károly trónörökös, a román légi haderők parancsnoka áll, akinek szintén intenciója az, hogy a hadseregnek ez az ága minél hamarabb minél tökéletesebb legyen. Annnyira, hogy — amint hirdik — a trónörökös visszalép a hegyi vadászok parancsnokságától, csak azért, hogy tevékenységét teljesen a légi haderő szolgálatába állítsa. S valószínű, hogy Bratianu Vintilának, akármilyen makacs, mégis csak deferálnia kell.

Nyugdíjaz az adminisztrátor ur Harmincnégy évi szolgálat után az uccára tettek egy magyar tisztviselőt

SZEKELYUDVARHELY. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Ujra a tervszerű aknamunka és intrika áldozata lett egy harmincnégy évi szolgálatban megőregedett szekelyudvarhelyi magyar tisztviselő. Kifacsart citrom sorsára jutott, mert állására szüksége volt egy román embernek, akit természetesen előnyben kell részesíteni minden magyarnál, akár van szakképzettsége, akár nincs.

Az őszi rózsás forradalom idején harmincadik évét szolgálta Duka András szekelyudvarhelyi m. kir. adóellenőr. Ekkor jött az imperiumváltás, mely őt is magával sodorta, vagyis mint erre mifelénk mondani szokás, ő is »resistált». A Consiliul Dirizent azonban a béke aláírása után visszahelyezte hivatalába »addig szerzett jogai épességének biztosításával». Perceptor lett, s mint ilyen 1922 szept. 14-én folyamodványilag kérte a szekelyudvarhelyi pénzügyi adminisztrátortól a Károlyi-féle kinevezésének az elismerését. Ezt az előléptetés szempontjából fontos elismerés iránti folyamodványt azonban egyszerűen irattárba tette az adminisztrátor. 1923 júliusában ismételtelen folyamodott Duka az akceptálásért, de az adminisztrátor megint csak kitért előle.

Ekkor megkérte közbenjárónak Stefu Józsefet,

egy kerületi ellenőrt, s honoráriumot ígért neki arra az esetre, ha folyamodványát az adminisztrátornál sikerrel elintézi.

Ugy látszik azonban, hogy rosszul választotta meg protektorát, mert ahelyett, hogy kérése teljesedett volna, ettől az időtől kezdve állandó átklálás lett az osztályrésze. Minduntalan hallania kellett, hogy nem tud románul, s emiatt, nem értve a román rendelkezéseket, nem is tud megfelelni az intézkedéseknek: de legfőbb bűnül mégis azt rója fel neki az adminisztrátor, hogy kevés forgalmi adót szed be a felektől.

Duka az ellene felsorakoztatott vádakat aktákkal cáfolta meg, de már az üldözések és intrikák feltornyosodott lavináját meg nem állíthatta. Ezért jobbnak vélte, ha kitér előle, miért is a sepsiszentgyörgyi perceptorságot pályázta meg, miről az adminisztrátor, mintegy jóindulatának adva ezzel kifejezést, lebeszélni igyekezett őt. Később azonban, a folyó év augusztusában különösképpen, ismét csak a forgalmi adó körüli beszédnek késedelmi vádjával illette, majd az adminisztrátor kijelentette Dukának, hogy attól teszi függővé a hivatalban való megmaradását, ha október 20-ig két millió leut bekasszál.

Ez a tiranikus kijelentés szeptember közepén történt. És az elbocsátás félelmétől remegő, öreg, családós Duka, kitéve magát a forgalmi adózók fogcsikorgatásainak,

október közepéig bevasalt forgalmi adóban 2,211.000 lejt.

vagyis eleget tett az adminisztratori felhívásnak éppen úgy, mint minden egyéb rendeletnek.

Elképzelhetni, mekkora kő esett le a szívéből abban a tudatban, hogy, az adminisztratori rendeletet végrehajtva, megmentette hivatali állását és így családját is a bizonytalanságtól. De elképzelhető az álmélkodása is, amikor október 18-án, vagyis kasszálás után kapott egy miniszteri rendeletet,

mely szerint az üresedésben levő szekelyudvarhelyi perceptorai állásra Stefu József kerületi ellenőrt nevezték ki a miniszter.

Dukának leesett az álla. Ugyanis állása se megüresedve, se üresedésben nem volt, hiszen azt ő semmilyen formában sem hagyta el; de a kinevezések történetében sincs eddig kadencia arra, hogy bárkit is »üresedésben levő» állásba nevezzenek ki, vagyis olyanba, ami nem üres.

Felvilágosításért az adminisztrátorhoz folyamodott Duka. Hogyan történhetett ez? — kérdezte, mire azt felelte az adminisztrátor:

Ugy, hogy még júniusban felterjesztettem nyugdíjazásra.

Hat most már mit csináljak? — kérdezte ismételtén Duka. Kap 1400 lejt havi nyugdíjat s keressen állást magának, volt a belső adminisztratori felelet. Egyben felszólította, hogy hivatalát adja át október 29-ig az új perceptornak, Stefu Józsefnek.

Fűhöz-fához lótot-futott a szegény Duka. Kétszer is eljárt azóta Bukaresztbe jog-

orvoslásért, de hiába. Meg is mondta neki az adminisztrátor, hogy hasztalanul szaladgál, mert ha vissza is helyezné hivatalába a miniszter, ő ismét csak a nyugdíjaztatását fogja javasolni, szóval mennie kell.

És a szegény Duka, aki fegyelmileg bün-

tetve sohasem volt, ellenben a minisztérium táblázata a legkiválóbb munkáról tanuszkodik, megfosztatván hivatalától, harmincnégy évi becsületes szolgálat után most fizetés, nyugdíj és állás nélkül az uccára került.

A székelység a direktórium mellett

Udvarhelymegye is az Intéző bizottság határozata mellett döntött

BRASSÓ. (A Brassói Lapok munkatársától.) A Magyar Párt csikmegyei tagozatának november 8-án megtartott nagygyűlése, — melyet az úgynevezett »demokraták« egyik megbízottja szerezett volna megzavarni, de kísérletével csúfos és szégyenletes kudarcot vallott, — kétségtelenül a Magyar Párt központi intézőbizottságának Marosvásárhelyen meghozott határozata mellett foglalt állást. A központi intézőbizottság ugyanis azért döntött a direktórium mellett, mert megállapította, hogy az elnöki állás betöltése egyhangulag és az egység veszélyeztetése nélkül nem eszközölhető. A párt csikmegyei tagozata pedig ugyanilyen értelemben határozott, mikor kimondta, hogy ha egyértelmű megállapodás nem létesülhet az elnöki szék betöltését illetőleg, akkor képviselői a direktórium mellett foglalnak állást. Világos és kétségtelen ez mindenki előtt, csupán azok igyekeznek ezt a tényt elkerülni, akik személyileg tulságos mértékben exponálták magukat az elnöki állás betöltése mellett.

Feloszlatiák a Radics-pártot

Pasicsék teljes aktivitással folytatják az ellenzékiek elnémitását

BELGRAD. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A hosszas huza-vona, és a kormányválságok egész sorozata után megalakult új Pasics-kormány — bár koalíciós alapon létesült — a legkiméletlenebb harcot indította a radikális párt valódi és képzelet ellenségei ellen. Mintha a radikális párt a hónapok alatt felgyűlemlett dühét és mérgét egyszerre akarva kiöntené gyűlöletével és erőszakoskodásával mindent igyekszik eltiporni és megsemmisíteni, amit a demokratikus kormány néhány hónap alatt nagynehezen felépített. Jugoszláviát a most megalakult Pasics-kormány sokkal messzebbre vetette vissza, mint amennyire az év elején — éppen Pasicsék uralma alatt eljutott.

A magyar párt sorsa

Első dolga volt Pasicsnak, hogy újból rátegye kezét a jugoszláviai magyar pártokra. A kisebbségek a háború befejezése óta Jugoszláviában jóformán szóhoz sem tudtak jutni a radikális kormányzat a kisebbségek minden életmegnyilvánulását elnyomta, s ez az akció végül is a jugoszláviai magyar párt feloszlatásában érte el tetőpontját. Pasicsék bukása és a Davidovics-kormány kinevezése enyhülést hozott a helyzetben: a magyar párt újra megkezdhetette működését, aminek egyik legjelentősebb stációja lett volna az a kongresszus, amelyet Jugoszlávia magyarsága Nagybecskerekre hívott össze. A Pasics-kormány legerősebb intézkedése közé tartozott, hogy a Magyar Pártnak egybehívott gyűlésére kiadott engedélyt egyszerűen visszavonta. Egyelőre ennyi a tény, amely kétségtelenné teszi, hogy Pasicsék a legelszántabb, egyúttal a legarcátlanabb elnyomást vették fel programjukba a kisebbségekkel szemben, s bár a magyar pártot, amelynek működését Davidovics engedélyezte, még nem oszlatták újból fel, beavatótak szerint erre a választások után — ha ugyan a radikálisok kerülnek többségre — teljes bizonyossággal számítani lehet.

Feloszlatiák a Radics pártot

Még hagyján, hogy a radikális párt a kisebbségekkel szemben ilyen magatartást követ, ez a mai viszonyok között tökéletesen érthető, s ebből helpolitikailag a radikális párt legfeljebb hasznot

Az Országos Magyar Párt udvarhelymegyei tagozatának végrehajtóbizottsága most tárgyalta a központi elnöki állás betöltésének kérdését és a következő határozatot hozta:

Az Országos Magyar Párt központi intézőbizottságának f. év októberében Marosvásárhelyen tartott ülésében történt megállapodását, mely szerint az Országos Magyar Párt ügyeinek vezetését az elnöki szék betöltése helyett átmenetileg direktóriumra öhajtja bízni, az Országos Magyar Párt udvarhelymegyei tagozatának végrehajtóbizottsága magáévá teszi. Indoka az, hogy az elnöki szék betöltése körül felmerült ellentéteket ily módon reméli kiegyenlíthetőnek, továbbá az, hogy a direktórium rövid idejű működése alatt ép annak kebelében kialakulhatnak az elnök személye iránti vélemények; végül, hogy megszünteti azt a bomlasztó hatást, mely a mai nézeteltérések mellett felmerülhet.

huzhat. Ennél sokkal súlyosabb intézkedésre készül azonban a Pasics kormány. Jól informált hely szerint ugyanis Pasicsék

a legközelebbi napokban feloszlatják a Radics-pártot.

Előrelátható, hogy mi lesz ennek az intézkedésnek a közvetlen következménye. A horvát parasztok, akiknek törekvéseit kizárólag a Radics párt programja realizálta, ebbe a kormányintézkedésbe semmiesetre sem fog belekeveredni és nincs kizárva, hogy a legelszántabb és végső — talán véres — harcot fogja megindítani a rendszer ellen, amely így gondolja megoldani a heterogén jugoszláv lakosság problémáját. Ez annál is inkább bekövetkezik, mert a horvátok Davidovics-kormányára alatt végre kóstolót kaptak abból, amire ők maguk is törekedtek: a megértés politikájából. Ennek most vége és Pasicsék uralma nemcsak ezt fenyegeti, de fenyegeti a horvát nép létét és politikai életét. A reakciónak tehát be kell következnie, annál is inkább, mert a horvátság szabadságszerető nép. Erről a multban elég tanubizonyságot tett.

Újból megindult a korrupció

A demokrata Davidovics-kormányának egyik legszebb és legnépszerűbb intézkedése a Jugoszláviában olyannyira elterjedt korrupció elleni küzdelem megindítása volt. Pasicsék uralomra jutásával ennek a törekvésnek is vége szakadt, s a kapzsi hivatalnoksereg példátlan mérsékléssel látott hozzá újból a jogosulatlan pénzszerzéshez, s szinte látszik, hogy pótolni akarják most néhány hét alatt mindazt, amit a korrupció elleni küzdelem idején, hónapokon át vesztettek.

Megállapítható, hogy a Pasics-kormány kinevezése évtizedekkel vetette vissza az országot, s a megrettent lakoságnak még csak egyetlen gyenge reménye van: a február tizenötödikén meg tartandó parlamenti választások. Bizva biznak ugyan abban, hogy a választások el fogják söpörni végérvényesen a radikálisokat, ha sikerül a tiszta és becsületes választás. Erre pedig kevés a kilátás: hiszen Pasicsék vezetik azokat, ők pedig értik, hogy miképpen kell erőszakosan parlament többséget teremteni.

Kommunista lázadás Spanyolországban

Nem szabad francia újságokat spanyol területre vinni

BRASSÓ. (A Brassói Lapok munkatársától.) Az utóbbi napokban Spanyolországból riasztó hírek érkeztek. E híreknél azonban feltűnő volt, hogy részben ellentmondottak egymásnak, részben pedig hol bolsevik, hol pedig anarchista lázadásról szóltak. A hírek között volt olyan is, amely Primo de Rivera diktátor ellen elkövetett sikertelen merényletről számoltak be, egy másik jelentés szerint pedig negyven kommunistát Barcelonában kivégeztek. Egyidejűleg jött a hivatalos spanyol jelentés, amely mindent cáfol.

Nyilvánvaló volt, hogy Spanyolországban súlyos események történtek, a melyekről azonban a spanyol kormány szigorú rendszabályai miatt a külföld aligha szerezhet pontos tudomást. Amennyi a magánúton érkezett jelentésekből mégis kihámozható, úgy a következő tényállást lehet megállapítani:

Az elmúlt héten a francia-spanyol határon francia részben egy felfegyverzett kommunista csapat jelent meg, amelynek tagjait — valószínűleg moszkvai irányításra — Franciaország különböző városaiiban toborozták össze. A csapat emberei mind Franciaországban élő spanyolok voltak, akik elkeseredett harcra elegyedtek a spanyol határőrséggel.

Ugyanekkor a barcelonai kommunista szervezet a városban felkelést szított. Ugy a határon, mint Barcelonában napokon át elkeseredett harcok folytak, amelyeknek az volt a céljuk, hogy

az országban zavart teremtsenek, a zavarban a kormányt elűzzék helyéről és helyébe a proletárdiktatúrát kiáltás ki.

A felkelés azonban részben a harcoló kommunista csapatok gyengesége, részben pedig a szervezetség hiánya miatt nem sikerült. A határmenti harcok harmadik napján beavatkozott a francia határőrség is, amely hátba támadta a kommunistákat, akik közül igen sokan estek fogságba. Jó részük azonban még így is megmenekült.

Hivatalos spanyol jelentések azt mondják, hogy a rend és nyugalom a veszélyeztetett helyeken már helyreállt, ennek azonban ellentmond az a párisi távirat, amely szerint a spanyol kormány újabb szigorú rendszabályokat léptetett életbe, s főképp megtiltotta francia lapoknak az országba való behozatalát, egyben pedig az egész ország területére szigorú cenzurát rendelt el.

Rossz a telefonvonal egész Erdélyben

A háboru alatt hamarabb állították helyre az összeköttetést, mint ma

BRASSÓ. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Pár nap óta súlyos zavarok vannak az erdélyi telefonvonalakon. Kérjük Segesvárt, vagy onnan kérnek bennünket, nincs összeköttetés, a vonal elromlott. Kérjük Kolozsvárt, vagy onnan kérnek bennünket, nincs összeköttetés, a vonal elromlott. Így van ez Araddal, Temesvárral és a székely városokkal is, kivéve Marosvásárhelyt, amellyel még lehet kapcsolatot kapni. Kolozsvári tudósítónk is néhány nap óta Marosvásárhely útján közvetve küldött telefonszolgálatot, lapunknak, ma már Kolozsvár és Marosvásárhely sem tudnak telefonon érintkezni.

Ha kérdezed, miért, a sztereotip válasz ez: rossz a vonal. Rossz a vonal? De hát miért rossz? Földrengés történt, óriási szélviharok dülnek vagy hatalmas hőtömeg fekszik meg a drótokat? Senkise tud ilyen katasztrófális változásról. Friss, de nyugodt és száraz idő van, vígan lehetne telefonálni, ha nem volna olyan szomorú a helyzet, hogy nem lehet telefonálni. Vagy talán, ami elég stilszerű és plauzibilis volna: ellopták talán a telefonvonalakat? Mióta hamisított utlevelekkel négyszáz milliót lehet összeharcolni, azóta talán a drótok elkezélése nem elég könnyű és kiadós üzlet, tehát ez sem valószínű, minden valószínűsége ellenére sem.

Hát akkor mitől romlott el, mitől

rossz a vonal? Az még valahogy érthető volna, hogy egy irányban elromlik, de hogy össze-vissza elromlik, hogy egyszerre csak sem Kolozsvárral, sem Temesvárral, sem más irányban levő városokkal nem lehet beszélni, az már érthetetlen. Legalább a józan ész és a rend kívánó értelem sehogysem érti meg.

És ha ennyi helyen is bármilyen technikai zavar állott volna be, ha oszlopokban, drótokban hiba történt volna is, nem kellene ezt a hibát és ezt a zavart azonnal, legkésőbb huszonnégy óra alatt helyreállítani? A háboru alatt, amikor igazán rendkívüli állapotok voltak és szakember sem állt elegendő rendelkezésre, négy napon belül helyreállították a legmegbomlottabb telefonvonalat is.

Újságra, amely hírszolgálatát jórészt a telefonszolgálatok zavartalan meletére alapítja, nagy hátránnyal jár ez a kalamitás, mert a táviratok rendszerint később vagy legalább is elkésve érkeznek. De ha a sajtó érdekeire, s közvetve az olvasókörözönség érdekeire kevésbé volnának is tekintettel, a kereskedelmi és gazdasági érdeket, amit a telefonközvetítés jelent, mégis csak méltányolni kellene.

Az adminisztrációt, tekintettel a telefonzavarokra, ezúton kérjük, hozza rendbe haladéktalanul az elromlott telefonvonalakat.

Megint kifogástalanul járnak az osztrák vonatok

BECS. (A Brassói Lapok munkatársától.) A vasúti forgalom megindult és a vonatok Ausztria területén kifogástalanul közlekednek. Seydel Ignác dr. kancellár kérte a nemzetgyűlés főbizottságát, hogy a kormányalakításról később tehesse csak meg az indítványát. A kancellár előreláthatólag kedden nyújtja be a kormánylistát.

Herriot táviratban üdvözölte Baldwin

PARIS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Herriot miniszterelnök a londoni francia nagykövethez a következő szövegű táviratot intézte:

— Közölje Baldwin miniszterelnök úrral, milyen nagy értéket tulajdonítok ama szívélyes nyilatkozatának, amelyet a londoni konferencia alatt tanúsított ma-

gatarításomról és arról a támogatásról tett, amelyet a politikai végrehajtásban számomra nyújtani hajlandó. Biztosítsa a miniszterelnök urat, hogy ő ugyancsak számíthat teljes munkásságomra azokban a közös akciókban, amelyek a szerződések és meg egyezések tekintélyén alapulnak, mindkettőnk nemzetének virágzására és a béke fentartására.

A famunkások és bormunkások is elégedettek a szociálista vezetéssel

BUDAPEST. (A Brassói Lapok munkatársától.) A szociáldemokrata pártba tartozó famunkás és bormunkás szakszervezetek nagy többséggel ismételt bizalmatlanságot szavaztak a pártvezetőségnek. A famunkások annyira elégedettek a szociáldemokratapárt vezetésével, hogy legközelebb valószínűleg ki is válnak a szakszervezetből.

Mindenkinek szüksége van a román nyelv megtanulására,

ehhez pedig nélkülözhetetlen egy teljesen megbízható szótár. — Az ön maga munkáján könnyíti tehát, ha a román nyelv tanulásához segítségül veszi a

Dr. Dávid György-féle
ROMÁN-MAGYAR
és
MAGYAR-ROMÁN
nagy szótárt,

amely csinos kiállításban most jelent meg. — Az eddig forgalomba hozott szótárakkal szemben felülmúlhatatlan előnyei ennek a szótárnak:

tökéletesen összeállított

gazdag szókincs,

minthogy több mint 24.000 címszavával többlet tartalmaz, mint bármely Romániában eddig megjelent szótár, különös tekintettel az általánosan használt műkifejezésekre; aránylag

kis terjedelem,

amit azáltal sikerült a bő tartalom dacára elérnünk, hogy a külföldi szótárakhoz hasonlóan

simított vékony papírra, apró, de tiszta olvasható betűkkel nyomtuk. Kis terjedelmének köszönhető, hogy rendkívül

könnyen kezelhető,

s ugyancsak a kényelmes kezelhetőséget szolgálja az is, hogy a két részt egybekötve, tartós, egész vászon vagy félbőrökötésben bocsátjuk forgalomba.

Mindenek fölött áll pedig az a körülmény, hogy ezen szótárt mindenki beszerezheti, mivel a nagyszerű kiállítása és a tökéletes tartalma dacára

rendkívül olcsó.

Akinek tehát a román nyelv megtanulásához szótárra van szüksége, kérje mindenütt ezt a szótárt

A két rész egybekötve,
egész vászon-
kötésben 180 lej
Félbőrökötésben 240 lej

Kapható mindenütt

Kiadta:

a Brassói Lapok könyvosztálya

Polgár-főherceg

Wölfling Lipót emlékiratai — Vágyakozás Elvira után — Vilma mindig unatkozik — A francia látogató — Mi is a vegetáriánizmus? — Asconában, a bolondoknál

(Tizedik közlemény)

Hogy is lett volna az, ha Elvirát vettem volna feleségül? Ez a gondolat nem hagyott nyugton. A tó partján álltam és a víz fölött elsiklott a tekintetem. A tó mögött emelkedett az a domblánc, amelyen az 1848-iki csata oly vértelenül végződött, a messzeségben pedig tisztán és élesen a Pilátus, a Horn, a Rothorn, s jégben és hóban tündöklöttek a Blümlí Alpok. Gondolataim az Alpesebben kalandoztak, Olaszország felé, Florenzben, Viareggio. Elvira ott van egyedül, Folchi, a festő is ott van, a tüzes, rajongó, talentumos ember. Ketten egymásra utalva. Rajongó vágyakozás vett rajtam erőt — de már késő volt. Hiába hoztam meg a nagy áldozatot, Elvira még messzebb volt tőlem, mint valaha. Rég nem hallottam felőle, s akkor is csak annyit, hogy a csécsap festő két gyermekkel faképnél hagyta. Mert mi egyéb kellett neki még. Becsvágyát kielégítette, volt hercegnő szeretője, s ez elég volt. Pármái Róbert nagybátyám — azt mondják — nem igen törődött a dologgal. Hiszen mindez gyönyörűen fedte terveit. Hugától megszabadult, mert Viareggióban tartózkodott. Alultól Milánóban is látták, Párisban is, New Yorkban is. Megbízhatatlan hírek szállongtak. Családom pedig sohasem beszélt előttem Elviráról.

Késő bánat

Váratlanul ért a feleldezés, amelyet önmagamon tettem, mintha tizenegy év alatt más ember vált volna belőlem! Akkor gyenge voltam, engedtem a sötét parancsoknak, s nem volt bátorságom, hogy önmagamra építsek. Miért tudtam most elhatározni lenni? Hiszen én már akkor ép így cselekedhettem volna; elmehettem volna, Elvirát feleségül vehettem volna a család akarata ellenére. De én önző voltam. Nyugodalmasan uszkáltam az aranylengerben, s nem akartam elmerülni. S most mégis odakerültem.

Elvira most elérhetetlen magasságban lebegett előttem, s én magam voltam az oka, hogy ennyire jutottam. Magam előtt láttam szemeit, amikor bucsuzott tőlem. A szívembe vágott, borzalmas volt, de igazságos. De ez volt a kezdete ennek a bűnhődésnek, amely hűlenségemért kijárt nekem.

Ausztria kémkedik

Katonai viszonyomat Svájcban olyképp rendezték, hogy katonai pótdót fizettem, a zugi kerületi parancsnokságnak alá voltam rendelve, s parancsnokomnál, a hatalmas természetű Acklin lakatosnál, évenként négyszer jelentkeznem kellett. Még nem svájci polgár, de hogy már a legközelebbi jövőben azá leszek, több volt, mint bizonyos. Egyelőre nem volt állampolgárságom, s Ausztriának módjában állt engem bizonyos tekintetben őrizetni. A »Vörös ökör« szállodában időről-időre idegenek jelentek meg, akik titokzatosan viselkedtek, semmit el nem árultak, de róluk viszont sokat beszéltek. Két-ségletes, hogy titkos ügynökök voltak, akik politikai tevékenységemet akarták ellenőrizni. Ez a tevékenységem természetesen egyenlő volt a semmivel, Ausztriában azonban féltek attól, hogy valamilyen politikai szerepet vállalok s ezért történt az az esetenkénti ellenőrzés. A tél nyugodtan telt el. Feleségem és én néhányszor bementünk Zürichbe, hogy ott színlelőadást nézzünk végig; a színházban mindig földszinten ültünk. Ez mindenesetre lényeges újítás volt életemben, mert eddig a színházat csak páholyból láttam.

Apám

Családomról abban az időben mit sem hallottam s egyébként is közömbös volt reám nézve, hogy mint élnek, csak atyám után éreztem vágyakozást s igen sokszor tettem szemrehányást magamnak, hogy tehetetlenségben magára hagytam. Bogdán, a titkos titkárról-időre jelentette nekem, hogyan él atyám, sőt ez egyszer Fiuméből levelezőlapot is kaptam tőle, amelyet minden valószínűség szerint titokban írt. Hiszen ő is vágyakozott elsősülőt fia után, ha mindjárt nem is mondta ki egyenesen. Az utolsó években a telet mindig Fiumében töltötte, mert ott a levegő jót tett neki. Rendesen Bogdán és Silvatici voltak vele. Lujzáról csak annyit tudtam, hogy a kis Monikával Florenzben van és ott művészeti és gyógyszerészeti tanulmányokkal tölti idejét.

Utazás Párisba

A tél elmlt, kemény, hideg volt; kirándulásokat rendeztünk, s a havasok vidékének pompájában gyönyörködünk. Vilma unatkozott. Zürich üzleteinek kirakatait kívülről ismerte s testvérei sem lehettek állandóan mellette. Így jutott az eszünkbe, hogy Párisba utazunk.

1877-ben voltam utolszor Párisban, nyolc éves koromban s nagyon örvendtem, hogy ezt a várost most közelebbről megismerhetem. S genfi ismerőseim is állandóan biztattak, hogy igyekezzem megismerni a fény városát. A svájcinak Páris annyi, mint Mekka a mohamedánnak. Nyolc napra terveztem az utat s már el is készítettem erre a nyolc napra a programot. Azonban nem számoltam a legfontosabb tényezővel: Vilma-val; arra nem is mertem gondolni. Mert Vilmának a város nevezetességei nem imponáltak, sokkal jobban érdekelték a nagy divatházak és az ucca élete.

Csodáltam feleségem hősi kitartását, aki képes volt órákhozát a kávéházban ülni, az uccán lázni, az embereket megbámulni, s időről-időre valami Sherry Cobblennek nevezett kotyvalékot inni.

Nekem mindazonáltal bő alkalmam nyílt, hogy elhanyagolt, általános műveltségemet pótoljam.

Egy régi ismerős

Azon a télen egy levelet kaptam, az 56. gyalogezred egyik volt főhadnagya, Gräser Karl írta. Ez még akkor, amikor főhadnagyi volt, vegetáriánus kosztot élt. Azt írta, hogy feleségével együtt a Lage Maggiore partján üdül, s odahívott engem Vilma-val együtt. Przemyslben a vegetáriánizmust, a mezietelenség kultuszát és a szabad szerelmet propagálta, s a tisztí étkedében rossz néven vették tőle, hogy nem él hussal. Még két fivére volt. Gust, aki apostolként járt végig a világot és Ernst, egy nagyképpesség, de egyoldalú rajzoló. Szüleik erdélyi szászok voltak, jóra való, de excentrikus emberek, akikkel nem lehetett okosan beszélni. Tehát ez a levél is változatosságot jelent. Elhatároztuk, hogy husvétra odautazunk és neki ebben az értelemben is irtunk.

A bolond

E levél elküldése után egy napon megszólalt a kapu csengője. Egy hosszuhaju, bolyhos szővelből készült, csuhába öltözött, selymes szakállu fiatalember jött, hajában rikító narancsvirágzinű szalaggal, a hátán hálóval, karjai, lábai csupaszok voltak. Gust volt, Károly fivére. Üdvözölt bennünket, s azonnal előadást tartott az állati hus élvezetének káros voltáról. Mindjárt be is jelentette, hogy néhány napig nálunk marad, s hogy nem szobában, hanem a kertben fog aludni. De a kert teli volt hóval, nem engedhettük meg neki ezt az extra vaganciát s csak hosszas rábeszélésre egyezett bele, hogy a folyosón készítsünk neki fekhelyet. Tüstént át akarta venni a háztartás vezetését: fűteni nem volt szabad. Az élelmiszerszállítókat elkergette. Minden felesleges ruhadarabot le kellett vetnünk. Le a cipőt, harisnyát, a ruhákat, sőt még, az inget is. A legegészségesebb — mondotta — ha meztelenül jár az ember, sajnos, annak feltétlen szükségességéről nem sikerült még meggyőzni a hatóságokat. Az én meteorológiai megfigyeléseimet egyszerűen kinevette. Ez teljesen felesleges, sokkal egészségesebb, ha az ember egy fa alá fekszik, s annak ágait nézegeti, mint számokat egymás mellé írni, mert ez amúgy sem használ a jövő nemzedéknek, míg ő és eszméltársai új képet akarnak teremteni, amelynek egyedüli tápláléka kizárólag a gyümölcs lesz. S mikor ellenvettem, hogy az állatok is egymás húsát eszik, azt válaszolta, hogy erről le kell szoktatni azokat, s mindenképpen meg akart győzni arról, hogy a kutyának és macskának főzeléket kell adni.

Egész áldott napon prédikált. Mindenképpen azt akarta elérni, hogy szüntessem be a zürichi egyetemen végzett tanulmányaimat, mert ő többet tud, mint a világ minden professzora. Együttvéve, most ő a természet könyvében olvas.

Az apostol egyideig kitűnő szórakozást nyújtott Vilmának, később azonban ezt is megunt. En pedig, anélkül, hogy tulságos

lelkifurdalást éreztem volna, a vendégjog megsértése miatt, megkérdeztem tőle, hogy mennyi ideig szándékszik nálunk maradni; mert eddig ugyan szépen telt az idő, de még távol vagyunk, hogy »megtérjünk«. Egy-másra néztünk s egyikünk sem szolt egy szót sem. Keltözött étvágygal ettünk, még több húst, mint máskor, s amikor a tányért el akarta venni előlem, kereken megmondtam neki, hogy vegye a sátorfáját s keressen magának egy másik bolondot. Gust nem lett mérges, meg sem sértődött, hanem mondhatatlan megvetéssel nézett végig rajtunk, s csak ennyit mondott:

— Ti még utánam jöttök.

Ezzel kezét nyújtott, vette a hajóját és pásztorbotját, s hosszú léptekkel távozott. Megkönnyebbültünk, amikor már kívül volt, még sokat neveltünk s az én véleményem az egészről ennyi volt:

— Ez az epizód is megtörtént.

Vilmának azonban hamarosan kedve támadt, hogy Asconába utazzék. Guat annyit mesélt arról, hogy mily természetes módon folyik ott az élet, hogy mily szégyenkezés nélkül élnek szerelmi élelüket az emberek, hogy mily gyönyörűen süt ott a nap, s hogy mennyire maguktól érnek ott az almák (mintha másult nem így volna). Beleegyeztem hát, hogy husvétra majd odamegyünk, addig pedig még sok idő van. A beszélgetés igen sokszor fordult a vegetáriánizmusra, s Vilma tréfából egy napon megpróbálta, hogy almán és főzeléken kívül egyebet ne egyék. De egy napig sem bírta ki: estére már bűnbánóan visszatért a husos kosztához. Közben egyéb dolgok is történtek.

Találkozás Lujzával

Tavasszal újból találkoztam Lujzával. Florenzbe jött és Wartegg várához akart menni. Vele együtt volt Fugger grófnő, Monika szintén. Akkor két esztendő volt, elragadó apróság, egészen anyja. Nagybátyja iránt — akit nem ismert — bizalmatlan volt. Lujza elé utaztam, hogy legalább kibeszélhessük magunkat, Fugger grófnő nagy bosszúságára mert egy szót sem tudott olaszul. Lujza Fie soleban lakott, s kitűnően érezte ott magát. Egy volt, hogy Lujza Warteggben atyákkal találkozik, s megbízta, legyen diplomatikus és adja valahogyan tudtára, hogy nagyon vágyom látni őt.

Látogatás a bolondnál

Közben husvét lett. Eszünkbe jutott, hogy husvétra Arconába, Gräser Gusthoz akartunk menni. El is mentünk a Lage Maggiorehez Locarusba, amelynek közelében Ascona fekvött. Lokarusból a poros uton gyalog mentünk Asconába, s mindenkinél érdeklődünk Gräserék felől, akik állítólag a Monte Veritán laknak. Mindenki így ismerte Ascona lakóit: »quel matti«, azok a bolondok. Köves ösvényen jutottunk egy mezősegre, a melyet kőkerítés vett körül. Körüültetve barackkal és mandulával.

A mező közepén egy aprócska ház volt, kőből és fából, nagyon szegényesen összetákolva. A közelben mocsár volt, amelyben az én számításom szerint legalább néhány ezer béka kurutyolt. Amikor a ház közelébe értünk, kiáltozni kezdtünk:

— Karl! Jenny! (A vezetéknevet a vegetáriánus etikett elhallgatja.) Hívásunkra egy fekete szakállas férfi és egy hervadt, szalmasárga haju nő jelent meg. A férfi minden öltözéke egy uszónadrághoz hasonló ruhadarab, az asszonyé pedig egy, egészen kis kötéty.

— Eppen most keltünk fel — mondották, és megmutatták hálósobájukat. Azt hittük eddig, hogy az háztető, mignem kiderült, hogy az pusztán egy »Lean-to«, egy ferdén álló, megtámasztott deszkafal, alatta széna és szalma és egyéb semmi. Jól megnéztük embereinket: Gräser, aki valaha friss, kedélyes fiatal tiszt volt, akin nagyszerűen állt az uni formis, öreg, hajlotthátú lett. Huszonhétéves volt, de negyvennek és Jenny, aki valaha énekesnő volt, harmincöt helyett ötvennek látszott. Nagy szeretettel fogadtak, paradicsommal és almával kínáltak s arra kértek, hogy azonnal velközzünk le egy ing is elegendő lesz azoknak a »hullaevők«-nek, akik a ház előtt véletlenül elmennek. Indítványozták, hogy maradjunk végleg itt, lakhatunk a »ház«-ban, mert hiszen nem vagyunk hozzászokva a szabadban való alváshoz, s Jenny majd egyszer máskor rizkását főz majd nekünk, bár ezzel felrugja a vegetáriánizmus szabályait. Közölték azt is, hogy egy genuai asszony lakik náluk két gyermekével, akik már közeljárnak ahhoz, hogy »egészségesek« legyenek. Ezek azonban éppen most nincsenek itt.

(Folytatjuk.)

A BRASSOI LAPOK ERDELYI HIREI

BRASSO

— Jól sikerült a vármegyei tisztviselők román vizsgálója. A vármegyei tisztviselők román nyelvű vizsgálója befejeződött. Megállapítható, hogy a vizsgálatok, amelyeket dr. Ciurea Joachim vármegyei prefektus és Socaciu Emil helyettes-polgármester és Odor János tanár méltányos szellemben vezettek, a legjobb eredményt hozták. A vármegyei tisztviselői kar teljes egészében sikeresen vizsgázott le, s mindössze a kezelő-személyzet tagjai közül bukkott meg két gépirónó a román nyelvű vizsgálatokon. Két tisztviselő és három szolga nem ment neki a vizsgának, hanem nyugdíjazását kéri, ugyancsak egy prefekturai szolga is megbukott a vizsgálaton, de ez valósággal egy szót sem tud románul. A városi tisztviselők vizsgálatai ezután kezdődnek meg. Hir szerint Brassóban legközelebb még egy román nyelvű tanfolyam lesz, amelynek eredményes elvégzésével még a most elbukott közalkalmazottak is megmaradhatnak az állam szolgálatában.

— Új státusgyűlési képviselő. A brassói r. kat. főesperesi kerület papsága f. hó 12-én tartott őszi koronagyűlésén Kovácsnay Rezső zernesti cellulozegyi vegyész-mérnököt egyhangulag megválasztotta a státusgyűlés világi képviselőjéül.

— Megkésélte a bírót. A brassói ügyészségnek jelentik, hogy Szászvolkán közegben véres késelés történt. Johann Georg ottani lakos az uccán meglátta Klincs Márk albirót, akit többször megszurt késével. A bírót sérüléseivel lakásán ápolják, támadója ellen pedig megindult az eljárás.

— Meztelen holttest az erdőben. A Persány község mellett húzódó erdőben egy meztelen férfi holttestére bukkantak. Megállapították, hogy az illető Muntean János vidombáki lakos, aki elmebajban szenvedett. Hogy mi okozta halálát, nem tudni.

— Az első Szent Antal estély. A brassói róm. kat. nőegylet az idei Szent Antal estélynek sorozatát Raátz Albertné, Zsigmond Györgyné és Joó Gyözőné rendezésében gazdag és érdekes műsorral vezette be. Szemlér Ferenc főgimn. igazgató tartalmas előadásán, Meitner Iván szép énekén, Petrisor és Sulák élvezetes zeneszámain és Farcádi Sándor saját, kiváló költeményeinek bemutatásán, valamint Klész Gabriella művészi zongorajátékán kívül Pusztai Béla zenekara gyönyörködtette a nagyszámú közönséget szebbnél-szebb magyar dalok hangzatos és harmonikus előadásával. A november 23-án tartandó második Szent Antal estély, melyet Hugyák Tádéné, Tersztyánszky Sándorné és Halász Gyuláné rendeznek, szintén nagyon érdekes és változatos programmal fog szolgálni.

— Leesett harminc méternyírről. Sajnálatos baleset történt a brassói cementgyárban. Drechsler József 55 éves munkásielvi-gyázó munka közben leesett a harminc méternyi magas állványról. Az esés következtében Drechsler bordatörést szenvedett. Állapota életveszélyes.

— Öngyilkos lett, mert háromszázhusz lej a havi fizetése. Martini Anna, a helybeli kózkórház ápolónője szublimálttal megmérgezte magát. Gyomormosást alkalmaztak rajta, s ezzel megmentették az életnek. Kihallgatása során elmondotta, hogy azért akart megválni az élettől, mert nem tud kijönni háromszázhusz lejese havi fizetéséből.

NAGYVARAD

— Megint Nagyváradon van a kiutasított színész. Tudvalevő, hogy Martinek István színészt néhány nappal ezelőtt az illambiztonsági hivatal kiutasította és áttele a határon, mert a Tatárjárás előadásán egy olyan elszólást tett, amely bántó a románságra. Martinek István most visszaérkezett Nagyváradra és nyilatkozott, amely szerint színpadi elszólásával nem akarta megsérteni az államalkotó fajt. Ugyérő Marcus István színészeti felügyelő, aki kihallgatta Martinek legközelebb Bukarestben jelentést tesz, úgy, hogy remélhető, hogy a színész Nagyváradon maradhat.

— Brótság előtt a selyemcsempészek. A nagyváradi törvényszéken megkezdődött az ismeretes selyemcsempészési bűnper tárgyalása. A per vádlottja Szende Károly kereskedő, Barbát Titusz határrendőrtiszt, Len-

gyel és Pollák, akik azzal vannak vádolva, hogy — a határrendőrtiszt segítségével — nyolcvan kilo selymet kicsempészték az országból. A bűnpernek 30 tanúja van, akiknek kihallgatása most folyik.

— A hegyközség rendkívüli közgyűlése. A nagyváradi hegyközség dr. Stokker József elnökielével rendkívüli ülést tartott. A tárgysorozat első pontja a hegyközségen keresztes építendő két út elkészítése volt. A közgyűlésen megállapították, hogy az engedélyezés iránt beadott kérvény hónapok óta a belügy-minisztériumban fekszik elintézetlenül. A sürgetésre megteszik a szükséges lépéseket. Tárgyalta a közgyűlés a hegyközségi birtokok részére szükséges szőlőkarók ügyei is. Az erdőhivatal husz hold területet ajánlott fel e célra, de még nem kapták meg.

MAROSVASARHELY

— A közoktatásügyi miniszter megoldotta a Diaconescu-botrányt. A sokszor portrált Diaconescu-ügy egy váratlan fordulattal elintéződött. Mandrescu szászrégeni képviselő Bukarestben megjelent Angheliescu közoktatásügyi miniszter előtt, és bizonyítékokkal vázolta azt a helyzetet, amelybe a kereskedelmi iskolát juttatta Diaconescu igazgató. A miniszter ekkor azzal érvelt, hogy Diaconescu rokonai, akik nála kilincseltek, úgy informálták őt, hogy a Diaconescu ellen folhozott vádak alaptalanok. Erre vonatkozólag be is mutatták Florescu Misu visszavonó nyilatkozatát. Mandrescu erre bemutatta a közoktatásügyi miniszternek Florescu Misu második nyilatkozatát, amelyben a titkár a fenyegetésre és rábeszélésre kiadott korábbi nyilatkozatát semmisnek mondja. Angheliescu ezek után egy tollvonással megoldotta a gordiusi csomót. Visszavonta Diaconescu marosvásárhelyi megbízatását és az iskolaigazgatót a regáti campulung kereskedelmibe osztotta be. Ezzel hihetileg be is fejeződött a marosvásárhelyi kereskedelmi iskolai botrány — első része.

— Agyonütötte a fa. A deai erdőben halálos szerencsétlenség történt. Fadöntés közben egy alázuhanó fa agyonütötte Ilován Todor munkást. A felelősség megállapítása céljából az ügyészség eljárást indított.

— Felmentett szigurancakomisszár. Dumitru Misu marosvásárhelyi szigurancakomisszár, aki a nagyváradi ügyészség nyolc hónap előtt különféle vádpontok alapján letartóztatott, a nagyváradi törvényszék ma felmentette a vád alól, mivel nem volt ellene bűncselekmény.

— Csolnakázóhely lesz a korcsolyatőből. A városi tanács tegnapi ülésén elhatározta, hogy az Erzsébet Liget és a Somostető kirándulóhelyet rendbemozzák és újabb parkirozzák. Abban is megállapodtak még a város atyák, hogy a korcsolya-tavat átalakítják nyári csolnakázóvá. Ez a terv, most a tél küszöbén épen a legaktuálisabb.

— Öngyilkosság a rendőrség lépcsőházában. Linca Fodor rendőrőrmester ma délután hét órakor a rendőrség lépcsőházában föbelötte magát. Sebe olyan súlyos, hogy az orvosok szerint nincs remény életbenmaradásához. Öngyilkosságának az az oka, hogy kis fizetéséből nem tudott megélni s ezért családjában állandóan viszálykodás volt.

— Jövő héten dől el a Munkás Otthon sorsa. Ma délben nyolc tagú munkásküldöttség jelent meg Major prefektus előtt, akitől felvilágosítást kértek arra nézve, hogy mikor nyílnak meg végre a Munkás Otthon. A prefektus válaszában közölte, hogy a miniszter a jövő héten dönt az ügyben.

ARAD

— Az aradmegyei munkanélküliség. A bukaresti statisztikai hivatal most tette közzé a bánáti munkanélküliség hivatalos kimutatását. Eszerint: Arad- és Hunyad vármegyékben 42 nagy vállalatnál összesen 28329 munkás van alkalmazva az 1922. évi 31000 munkással szemben. Az idegen munkások száma e két megyében 258, az 1923. évi 373 idegen munkással szemben. A statisztikai hivatal mint az államra hasznos körülményt állapítja meg az idegen munkások számarányának csökkenését. Az összes iparágakban történtek munkáselbocsátások, egyedül a kémiai ipar az, mely megtartotta munkásainak 1922. évi arányszámát.

— A közoktatásügyi miniszter látogatása Aradon. Vasárnap reggel a bukaresti gyors Aradra érkezik Angheliescu közoktatásügyi miniszter, aki három napot tölt Aradon és Aradvármegyében és részt vesz a megyében épült iskolák ünnepélyes felszentelésén. A közoktatásügyi miniszter fogadtatására a hatóságok nagy előkészületeket tettek.

— Százhuszonöt brádi polgárt át akartak tenni a határon. A rendőrség át akart tenni a határon százhuszonöt brádi polgárt, akik évekként ezelőtt optáltak, s máig az országban maradtak. A szerencsétlen embereket, akiknek Brádon már a lakását is elvették, a magyar hatóságok nem vették át. A tisztos polgárok így valósággal kétségbeesett helyzetbe jutottak és a legutolsó éjszakát a tolonházban töltötték. További íttmaradásuk érdekében most társadalmi mozgalom indult.

LUGOS

— Rászedett falusiak. Alaposan megadta az árát könnyenhiúságának néhány jámbor falusi ember. Kiskostély, Lugos melletti falucskában megjelent a mult héten egy Krisanics Ferenc nevű ember, aki elhíresztelte magáról, a faluban, hogy Amerikából meggazdagodva tért haza és néhány falubeli családnak is hozott pénzt Amerikában levő rokonaiktól. Krisanics már több évvel ezelőtt elköltözött Kiskostélyról, a falubeliek tehát elhittek neki, hogy azalatt Amerikában volt. Az állítólagos penzküldeményben sem kételkedtek és mikor Krisanics kijelentette, hogy a küldött pénz a kofferben van, amit költségkijárat kénytelen volt egy távolabbi vasuti állomáson letétbe helyezni, a rászedett falusiak szívesen adták pénzt Krisanicsnak, hogy a láda kiváltására elutazhasson. Krisanics ötezer lej összeadott pénzzel el is utazott Kiskostélyról, ahová hiába várták vissza a hiszékeny emberek. Végül feljelentést tettek Krisanics ellen, akit csakhamar ki is nyomozott a hatóság és letartóztatása után átadott a lugosi ügyészségnek.

— Szenzációs nyugdíjazási hadjárat. Nyolc régi és kiváló magyar kincstári erdészeti főhivatalnokot dobott ki most hivatalából a földmivelésügyi miniszternek egy széles körökben nagy szenzációt keltett nyugdíjazási rendelete, amely mindenre tekintet nélkül, csupán csak a nemzetiségi hovatartozás alapján a lugosi kincstári erdőigazgatóság legkiválóbb tisztviselőit, Fekete János és Gründl Gyula főerdőtanácsosokat, Kronich Kálmán, Molnár Károly, Murányi Sándor és Trauer Gyula erdőtanácsosokat, és Kovács Elek, Boda Dénes főszámtanácsosokat szolgálatképeségük dacára nyugdíjazta. A kormány nyugdíjazási hadjárata úgy látszik, hogy kizáróan a kisebbségi nemzethez tartozók ellen irányul s nem sokat törődik azzal a kárral, amit ezek a kényszernyugdíjazások régi és szakjukban kiváló tisztviselők elvételével a köznek jelentenek. A kormánynak az a fontos, hogy a kisebbségeket minél előbb és mindenünne eltávolítsa. Az egyenlőség és a jogosság álláspontján.

SZATMAR

— Bezárják az összes iskolákat. Bolchis György dr. városi tiszt főorvos a skarlátjárványra való tekintettel elrendelte az összes elemi és középiskolák bezárását s ilyen értelmű felterjesztést tett a kolozsvári egészségügyi főfelügyelőségnek. Innen ma érkezett meg a válasz, amely hozzájárul, hogy az összes iskolák egyelőre tíz napra bezárassanak. Ez alól kivétel csak a tanítóképző intézet, amelynek csupa bentlakó növendékei vannak s ahol egyetlen skarlát-megbetegedés sem fordult elő.

MARAMAROSSZIGET

— Hadbíró, vagy a törvényszék? A hadbíró, vagy a törvényszék? Megittuk, hogy a rendőrség katonaszabadtatás és okmányhamisítás gyanúja miatt néhány héttel ezelőtt letartóztatott Schreter Antal helybeli bűfész. Tegnap megjelent az ügyészségen Bretan László kolozsvári hadbíró, aki írásbeli indítványt tett az ügyészségnek a katonaszab-

ditási ügynek a kolozsvári hadbíróshoz való utalása iránt. A vádtanács ma letárgyalta Bretan indítványát. A döntés szerint az ügyet a máramarosszigeti törvény szerinti illetékes tárgyalni, s ezért Schröter Antalt nem adják át a hadbírósnak.

— **Karácsonyi vásár** — műsoros teadélután. A Máramarosszigeti Református Nőegylet Mikulás napján megnyitja nagy karácsonyi vásárját, amely december 22-ig tart. A vásár tartama alatt mindennap műsoros teadélután lesz. Bevezező és befejező műsorként egy-egy három felvonásos színdarabot adnak elő a helyi magyar műkedvelők fellépésével. A karácsonyi vásár az árukeresletét részben bizományban szedik össze, részben adakozásból teremtik elő. Az érdekes ötlet iránt egész Máramarosszigeten általános az érdeklődés.

NAGYSZEBEN

— **Erőszakkal kilakoltattak egy családot.** Felháborító, a közrendet és jogegyenlőséget jellemző esetet jelentenek Felek (Freck) szebenmegyei községből. A jegyző és több csendőr kíséretében a fufának mintegy száz román lakosa behatolt a Schlattner családhoz, mely a vendéglőt és a lakást 1927-ig bérelte és kényszerítették, hogy a lakást elhagyja. A butorokat is mind kihányták az udvarra, s a megtámadott család most hajléktalan. A korcsmaépületet iskolacéllá alakították és nyilván az alkotmánytörvény 13. szakasza alapján, mely kimondja, hogy a lakás sérthetetlen, s a büntetőtörvény 175. szakasza alapján mely kimondja, hogy „ha valamely csoport azon célból, hogy személyeken vagy dolgokon erőszakot kövessen el, valaki nek a lakásába, üzlethelyiségébe vagy bekerített birtokába betör: a csoportnak mindegyik tagja a magánosok elleni erőszak bűntette miatt két évig terjedhető börtönnel büntetendő. Ha pedig közhatalnok hatol be ily módon ilyen lakásba vagy helyiségbe, a házilag megsértésének vétségét követi el és hat hónapig terjedő fogsággal büntetendő.”

SEPSISZENTGYÖRGY

— **Válságban a háromszéki pereskedés.** A jogi körökben általános sajnálkozást keltett az a hír, hogy Magureanu törvényszéki elnök eltávozik Sepsiszentgyörgyről, mivel minden valószínűség szerint őt nevezik ki az aradi törvényszék élére. Ha Magureanu, aki elnöki állásában példás munkát fejtett ki, tényleg eltávozna, úgy a bíraskodás súlyos válságba jut. A törvényszékben utóbbi valóságban Magureanu tartotta a lelket, akinek ügybuzgalmára annál is nagyobb szükség volt, mert hiszen a járásbíróság Szentgyörgyön jövedele csak — félmunkát végez. Az igazságügyi kormányzat ugyanis már régebben elváltotta a járásbírósnak mind a négy bíráját. Dr. László Endrét egy hónappal ezelőtt rendelkezési állományba helyezték, dr. Grünfeld Mór és Campa Gusztáv táblabírókat pedig nyugdíjazták. Spirescu járásbíró szintén elvesztette a járásbírósgát, amely nyíltan őt a járási agrárbizottság elnökévé delegálták. Az igazságügyminiszter most a sepsiszentgyörgyi járásbírósgát elé tartozó pereskedés letárgyalását egyetlen emberre, dr. Zakariás Kristóf, törvényszéki bíróra bízta, aki egymagában képtelen lebonyolítani az összes ügyeket és a tárgyalásokat egyre-másra halasztgatja.

HIREK

Felelős szerkesztő: Kocsis Béla.
Kolozsvári Hírszerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (v. Wesseliényi Miklós-utca) 22. — Telefon 6-36.
Máramarosszigeti Hírszerkesztőség és kiadóhivatal: Piața Regele Ferdinand 18. Telefon 177.
A Brassói Lapok egyes példányainak ára 4 lej, vasárnap 5 lej; Bukarestben 1 lejtel drágább; Ausztriában 2500 o. K., Csehszlovákiában 1 cK., Jugoszláviában 2 Dinar, Magyarországon 2000 m. K., Franciaországban 50 centimes, egyebütt 6 lej értékű valuta.

Szombat, november 15.

Katolikus naptár: Lipót hitvalló. — Protestáns naptár: Lipót. — Görög naptár: Gazie vértanu. — Izraelita naptár: 5685. Hesvan 18. Szabbath Vajere.
A nap kel 7 óra 12 perckor, nyugszik 16 óra 48 perckor. — Legközelebbi holdváltás: Utolsó negyed november 19-én, 19 óra 38 perckor.
Időjárás: Száraz hideg idő várható.

November 15.

Felhívjuk tisztelt előfizetőink figyelmét erre a dátumra, Kérjük azokat, akiknek előfizetése ezen a napon lejárt, hogy előzetesük megújításáról idejekorán gondoskodjanak, ne hogy a posta késedelmes kézbesítése miatt a lapküldés megakadjon.

Előfizetési árak vidékre:

Egy évre — — — 800 lej,
Félévre — — — 420 lej,
Negyedévre — — — 220 lej,
Egy hónapra — — — 80 lej

Tisztelettel:

A Brassói Lapok kiadóhivatala.

Apponyi előadása a népszövegről

(A Brassói Lapok munkatársától.)
A Nemzeti Klubban Apponyi Albert gróf magas színvonalú előadást tartott a népszövegről. Apponyi a népszöveg fejlődésének intézménynek tartja a nemzetközi megértés és érintkezés előmozdítására. Rámutatott azokra az esetekre, amelyekben a népliga nemzetközi konfliktusokat old meg. A fogyatékosága viszont az, hogy egyoldalú politikai érdekek predomálnak benne. Abban a pillanatban azonban, amint azok az államok, amelyek jelenleg nem tagjai még a nemzetek genfi szövetségének, belépnek a népligába, gyökeresen megváltozhat ez a hátrányos helyzet. A népszöveg azonban, mint hatalmi tényező, addig sem ignorálható.

— **Emlékművet és szobrot kap Nagyatádi Szabó István.** Budapestről jelentik: A kormánypart elhatározta, hogy Nagyatádi Szabó Istvánnak Erdőcsokonyán levő sírjára emlékművet, a földművelésügyi minisztérium elé pedig szobrot állítanak fel.

— **Puliti Budapest.** Budapestről jelentik: A nagykanizsai párbajdal öröndetes folyása még természetesen hatása alatt tartja a kedélyeket. Puliti, akivel szemben immár a közhangulat barátságosra fordult, legközelebb Budapestre érkezik. Az olasz vívóbajnok a Magyar Vivő-Szövetség közbenjárását fogja kérni avégett, tegyék lehetővé, hogy a Nemzetközi Vivőszövetség kitiltó végzése, amellyel a párisi incidens miatt Pulit kizárták a nemzetközi szövetségből, visszavonassék. A Magyar Vivő Szövetség elhatározta, hogy a nagykanizsai párbaj kardjait Budapestben kiállítják. A kiállítás jövedelmét Nagy Bélának, a Magyar Vivő Szövetség elhunyt elnökének síremlékére fordítják.

— **Fáj az igazság a Keleti Újságnak.** A Brassói Lapok tudósítója a Magyar Párt csikmegyei tagozatának november 8-án megtartott gyűléséről szóló cikkében beszámolt arról, hogy a Keleti Újság megatartását Balogh Géza vezérigazgató általános helyeslése közepette súlyos kritika tárgyává tette. Emiatt most a Keleti Újság, mely saját magának díjtalanul adományozta a „fővárosi” címet, felszisszen és meg egyfelől rendes szövegéhez híven önmagának tömjenez, másfelől megpróbál minket csipdesni. Az ellen semmi kifogásunk, hogy a saját vállát verogeti, önmagát dicsőíti. Istene, ha azok a bizonyos tömegek, melyekről a K. Ú. annyiféle gyártott márcsot sem tudják bevenni azt a felvilágítási mániában szenvedő jászita sajtóorgániumot, mely már annyit ártott a romániai magyarság ügyének, senki sem veheti rossz néven, ha a magyar nép legzé-

lesebb rétegeinek lesújtó itéletét egy kis öntömjenezéssel próbálkozik enyhíteni. Es az ellen nincs kifogásunk, ha minket Pál Gábor dr.-ral és Sándor Józseffel egy uton haladónak jellemez. Mi szívesen vállaljuk ezt és büszkéek vagyunk arra, hogy olyan derék, becsületes és igazán magyar vezető emberekkel haladhatunk egy uton, mint a milyennek Pál Gábor dr. és Sándor József. Mi csak az ellen tiltakoznánk, ha a Keleti Újság azt írná, hogy vele járunk egy uton. Ezt súlyos sértésnek tartanók és erőiesen visszautasítanók. Szánalmas mosolyra késztet a Keleti Újságnak az a naiv megjegyzése, hogy nekünk az ő kivándorlási cikksorozata fáj. Mi a kivándorlás kérdésével és népünk felvilágosításával már abban az időben foglalkoztunk, mikor a Keleti Újság konjunkturái még nem tartották érdemesnek ezzel a kérdéssel foglalkozni. Azokat a bizonyos „délamerikai” cikkeket pedig, melyeket most „küld” egyenesen Délamerikából a Keleti Újság külön e célra kiküldött tudósítója, már körülbelül két hónappal ezelőtt felajánlotta nekünk a cikkek írója itt Brassóban, de mi nem reflektáltunk azokra. Mi csak örvendünk azon, ha az általunk hónapokkal ezelőtt meg nem vett cikkek lekölésével végre a Keleti Újság egyszer már olyan cikket is hoz, melyeket nem Jászi Oszkár, vagy Tatarescu államtitkár ur diktál. Es még jobban örvendénk ha a Keleti Újság hirhett „demokráciája” nem merülne ki abban, hogy egyik másik nagytőkés kedvéért vállalkozik a magyarság derék fiainak megrágalmazására, ha nem oda nemesülne hogy foglalkozzék például a Renner-börgyár munkásainak ügyével is.

— **Pethes Imre állapota válságosra fordult.** Budapestről táviratozza tudósítók: A nagybeteg Pethes állapota az éjjel kiadott jelentések szerint válságosra fordult. A beteg teljesen elvesztette öntudatát, tagjaiba bénulás állott, szív működése rossz.

— **A »La Garçonne« és a »Prostituáltak«** világhírű szerzőjének Victor Margueritenek legújabb műve: »A cimborá« (Le compagnon) csinos kiállításban, Bartos Zoltán mesteri magyar fordításában megjelent. Ára 180 lej. Megrendelhető a Brassói Lapok könyvosztályánál.

— **A püspöki kar az átlátszó női ruhák ellen.** Budapestről táviratozzák, hogy a püspöki kar legutóbbi konferenciáján állást foglalt a szeméremstörő női divat ellen. Ezért felhívják a katolikus nőket, hogy legalább a templomban ne jelenjenek meg könyökig sem érő, vagy teljesen átlátszó ruhákban és leánykaikat se járassák ilyen szeméremstörő dekoltált ruhákban. A püspöki-kar figyelemztetését a szöszéken is felfogják olvasni, sőt — ahol szükségesnek mutatkozik — a templom ajtaján is kifüggesztik az intelmet.

— **Arokta fordult egy autót, mert részeg volt a soffőr.** Budapestről jelentik: Ma hajnalban a Budapest melletti Solymárnál egy automobil száguldott, amelyben hatan ültek. Az eszevesztetten rohanó gépkocsi egy patakhidra robogott rá, amelyen felborult és az árokba zuhant. Az óriási esés következtében Fanzky György huszonégy éves géplakatos meghalt, négyen súlyosan, vagy könnyebben megsebesültek. A hatodik utas elűnt. Günther soffőr előadta, hogy éjszaka mulatott a társaság, s hajnalban, midőn a kirándulásra indultak, mindannyian ittasak voltak. A vizsgálat megindult.

* Gácsmajorban hozzám csatlakozott farkaskutyát, (him) Hátulsó-ucca 1 szám alatt, jogos tulajdonosa átveheti.

* „Ügyvédi haráridőnapló 1925” 360 lej Lepage-nál, Cluj-Kolozsvár. 6571

„Egy izgalmas éjszaka”

D. W. Griffith mester műve.

November 16-17. a Modern Mozgóban.

Lásza el magát

DIVATLAPOKKAL

a báli szezonra

LEGJABB BÁLI- ÉS JELMEZALBUMOK:

Chic Parfét (Album de bal) . . . 75 lej
Album de Carneval 75 „
Wiener Maskenalbum 80 „

Megrendelhetők utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében a

BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYÁTÓL
KÖNYVKERESKEDŐKNEK MEGFELELŐ ENGEDMÉNYT ADUNK.

— **Bíróság előtt a Szalámi-részvénypör.** Budapesti távirat jelenti: Az ugynevezett Szalámi-részvények körül folyt csata most a bíróság elé jutott. A bűnpör vádlottjai Haim Jaques és Lukács Nándor tőzsdebizománysok, akik sikkasztással vannak vádolva. A vádlottak kölcsön adtak Sényi Miklósnak több százmilliót, s az erre fedezetül kapott szalámi-részvényeket eladták. Az érték-papirokat azután a felejelentés után visszavásárolták. A bíróság előtt mindkettőn a tőzsdei gyakorlatra hivatkoznak, amelyben mindennapiak a hasonló »fogadások«. Haim Jaques 36 éves, budapesti születésű török állampolgár, bankárnak mondja magát és a bíró kijelentésére kijelenti, hogy nem tud törököül. Lukács Nándor 38 éves és honvéd-százados volt.

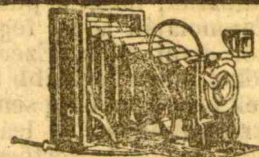
— **Modern Mozgó.** Még csak pénteken szombaton fut »A rejtelmek háza« negyedik rész. Vasárnap délelőtt nagy gyermekelőadás 9 felvonás Fatty és Seff képek lesznek vetítve. Vasárnap este Egy izgalmas éjszaka, Harc a pénzért és a nőért 9 felvonásban. Rendezte: D. W. Griffith a híres amerikai rendező. Főszerepben a leghíresebb néger-színész.

— **Orvosi hír.** Dr. Bidu Valeriu a sebeszt és nőgyógyászat szakorvosa, kórházi ig. főorvos, a párisi egyetem volt tanársegédje, orvosi rendeléseit Kézdivásárhelyen a Rudolf-kórházbeli lakásán megkezdte. Rendel: délelőtt 11–12 óráig.

— **A német automobil-kiállítás december 18-án lesz.** A brassói német konzulátus közli, hogy a Berlin-Charlottenburgi ezévi német automobil kiállítást a december 7-én lefolyó német választások miatt folyó évi december 18-ára halasztották el.

— **A meztelen futó mégis örült.** Budapesti jelentés alapján beszámoltunk róla, hogy tegnapelőtt éjszaka az Erzsébet-köruton egy meztelenül szaladó embert tartóztattak fel a rendőrök, aki Király Pál futóbajnoknak mondotta magát. Most meg kell jegyeznünk, hogy az illető nem azonos a hírneves maratoni futóval, aki a Royal étteremben pin cért.

— **Megnyerte a nagy fogadást az az ur,** ki az Apolló Mozgóban azt fogadta le, hogy a Bagdady odaliszk szebb-e mint a Hindu sir emlék, mert bájosabb és szebb kiállítású filmet alig lehet elképzelni. E film a világárosoknál óriási szenzáció volt és hetekig műsoron volt. Aki az »Ezeregyéj« meséjét ismeri, sok mindent fog belőle ebben a filmben találni és vissza fog emlékezni gyermekkori évekre, mikor e mesét olvasta. E legpompásabb és leggyönyörűbb filmalkotás amerikaiában készült, teli van keleti jelenetekkel, szebbnél-szebb kosztümökkel, melyek mozivászonon még nem voltak láthatók. Főszerepben a bájos szép amerikai mozicsillag: Betty Blith.

Vidéki amatőr
fényképezők
kérjenek

448

árjegyzéket
POLITZER fotoáruházától CAREN-MARE
Nagykároly :: Vidéki szétküldés.

UJABB

budapesti könyvujdonságok érkeztek a Brassói Lapok könyvosztályába. — Kérje díjtalan könyvárjegyzékünket.

IRODALOM, MŰVÉSZET

* **Ponyva.** Georg Kaiser, kinek Ponyva (Kolportage) c. komédiáját adta elő tegnap a német színtársulat a legkorszerűbb dráma-író olyan értelemben, hogy a jelenben játszó darabjaiban korunk amerikanizálódását, az életnek magának a technika zsarnoki uralma alatt végbemenő triviálissá és gépies-sé válását mutatja meg. Kaiser drámai technikája hatalmasan szimbolizálja a költő világszemléletét: matematikai pontossággal konstruálja drámáinak szerkezetét; mérnöki hidegséggel, a lehető legnagyobb anyagi-használat irányelvétől vezérelve csiszolja pengeélességűre mindig csak a legszükségesebbre szorítkozó, de azt döntő véglegességgel kifejező dialógusát, melynek alkatrészei úgy harapóznak egymásba, mint egy precíziós gép fogaskerekei. De Kaiser nemcsak a drámai dialektikának művésze, hanem a

lázás jelenetről-jelenetre fokozódó, mozi-szerűen brutálisan érdekes cselekmény mestere és egyben ritka erejű satirikus is. Érthető, hogy mi vitte a kortragédiák félelmetes acél-és üvegkonstrukciónak építőjét a Ponyva témájához. Egy merőben ponyvazamatu, a moziromantika hülye indíték-primitív-ségével dolgozó cselekmény keretébe, teljesen egyéniségmentes lényeket, az érzelmi és társadalmi konvenciók testetöltött bábait állítani be: milyen csábító lehetőségeket kínál feladat a mechanisztikus költő számára!

Kaiser szédítő stílvirtuozitással áknázza ki témáját a fentvázolt világkép satirikus vetítésére. Már az első jelenetben, amikor Karin Bratt asszony, Stjernenhö gróf elvált felesége nagybátyjának elmeséli házassági tragédiáját, teljesen benne vagyunk a ponyva világában. Természetes, hogy a technikailag mindentudó drámaíró tudatosan alkalmazzon itt a hosszú elbeszélést, amint később előttünk már lejátszódott cselekményrészeket szándékosan mondat-el-mégegyszer. Következik a koldusasszony gyermekének a grófi gyermek helyett való becsmepészése. azaz téves elrablása a gróf által, az üldözött anya szökése Amerikába, visszatérése husz év múlva a valódi Stjernenhö gróffal, ketőjük megjelenése, az elvetemült, pénzvágyó és kasztja előítéletei által minden valódi moralitástól megfosztott Stjernenhö gróf ősi kastélyába, ahol az ideális ősnemes gaval-lérra nevelt ál-Stjernenhö gróf a ragyogó fiatal Erik éppen eljegyzését ünnepli Bazrenkrona baronesszel. Brattné felfedi a husz évvel ezelőtt történetek a konsternáló farsaság előtt; katasztrófális kétségbeesés az egész főnemesi vonalon, a jellemtelen Stjernenhö gróf öngyilkos akar lenni, a kavardás tetőfokán megjelenik még az ál-gróf tenyeres, talpas mamája, ki részeges koldus-asszonyból, energikus, de rettenetesen ordenáré halkereskedőnévé küzdötte fel magát és most a fiát reklamálja. Megoldás: Győz a szerelem; Bazrenkrona baronessz a most már polgárrá vált szerelmével Amerikába megy; a nemeslelkű amerikai valódi Erik gróf által nagylelkűen megajándékozva, a ki züllött apjának fájdalmát is egy tetemes csekkel tapasztja be. — Ime a ponyva darab melyben Kaiser pompás satirával mutatja meg a mechanikai sors-kerék kérlelhetetlen gördülését. A költőnek az egész-séges Amerika és a züllött Európa olcsó antitezisén tul-emelkedő szociális gondolata a darab utolsó jelenetében domborodik ki és bizonyítja, hogy a darab ajánlása »a gyermekvédelmi intézménynek« — nem veendő pusztá élcnek.

Az előadás nagyon jó volt. Annemarie Walther kitűnően játszotta az ultra feudális öreg Stjernenhö grófnőt, pompás karikatúrát adott. F. Nuernberger erős és mekapó alakítást nyújtott mint Stjernenhö gróf; a többi szerepekben Tiburtius, Nadolph Gerber asszonyok, Matthies, Nagel, Sievers urak derekasan megállották helyüket. Nagel ur rendezése öltetes volt, kellő tempót és lendületet adott az előadásnak. H. H.

A. OSZT.

FÉRFIÖLTÖNY . . . Lei 1960
TÉLI RAGLÁN . . . " 2800
TEVESZŐR MELENY . . . " 975

NEUMANN M.

RUHATELEPE

BRASSÓ

B. OSZT.	Uri szabóság
C. OSZT.	Külföldi gyapjuszövetek engros és detail
D. OSZT.	Uridivat. Habig kalapok. Zephir ing, nyakkendők

SPORT

(x) **Lemondott az M. L. Sz. elnöke.** Budapestról jelenti a Brassói Lapok, hogy a Magyar Labdarugó Szövetség elnöke, Schvay Kálmán ezredes lemondott a tisztségéről. Lemondását egyrészt elfoglaltságával, másrészt azzal indokolta meg, hogy a professzionizmus problémáját mindeddig nem tudta megoldani.

(x) **A pozsonyi Ligeti SC attért a nyílt professzionizmusra.** A cseh MLSz pozsonyi kerületének bajnoka a Ligeti SC sorsdöntő határozatot hozott, amennyiben szerződéses viszonyba lépett játékosai. A szerződés szerint a mérkőzéseinek tiszta jövedelmét százalékos arányban játékosainak adja. A Ligeti SC elhatározása a tiszta amatőr egyesületek körében általános örömet váltott ki, mert az eddig divó amatőrizmustól szabaddulnak, mely játékosait is megmételtyezte.

(x) **Fröhlich és Steffens Budapest.** Budapestről jelenti: Fröhlich és Steffens, kik Perzsiába költöztek, ahol napi elfoglaltságuk mellett bőven volt alkalmuk trenirozni is. A két német uszó indult a perzsa bajnokságban, amelyet Teheran mellett, Djamid-Abadi 50 méteres uszodájában tartottak meg. Fröhlich megnyerte Perzsia 100 méteres gyorsuszó bajnokságát 1 perc 03.7 mp-es idővel, második az angol Penzold lett, utána pedig a német Mosbacher harmadik. Negyediknek Rahim perzsa uszó érkezett be, aki 1 perc 20.1 mp. alatt tette meg a távot. A 400 méteres bajnokságot Steffens nyerte 6 perc 05 mp-es idővel, az angol Penzold feladta a versenyt, második Basta, harmadik Khán Jussuf lett. A búvárúszás ismét német győzelmet hozott, amennyiben Steffens az 50 métert 38 mp. alatt tette meg. — E helyen említjük meg, hogy Fröhlich és Steffens a napokban térnek vissza hazájukba s néhány napra megállapodnak Budapesten.

(x) **Houben és Nurmi decemberben Barcelonába indulnak.** Houben, a németek kiváló sprintere, december 8-án résztvesz az FC Barcelona nagy nemzetközi versenyén. A barcelonaiaknak sikerült Nurmit is megnyerni a versenyre, csak az a kérdés, hogy tényleg el is indul-e.

Aki szereti a gyermekeket, olvassa el
Kaczér Illés

JANCSI

című könyvét. Ara 25 lej.

Kiadta
a Brassói Lapok könyvosztálya.

KÖZGAZDASÁG

Dollárinfláció Európában

Az amerikai elnökválasztás pénzügyi következményei

Az amerikai elnökválasztásnak következői nemcsak politikai, hanem pénzügyi tekintetben is mutatkoznak fognak Európa életében. Ez alkalommal egy pénzügyi szempontból rendkívül fontos momentumot fogunk kiragadni az amerikai elnökválasztás során előálló helyzetből.

Coolidge elnök kormányában ugyanis pénzügyi államtitkár a pittsburgi Mellon-féle Nemzeti Bank tulajdonosa, Morris Mellon, ki újabban rendkívül fontos törvényjavaslatot dolgozott ki az eddigi jövedelmi adó mértékének leszállításáról. Ma ugyanis még az a helyzet, hogy 1919. óta a jövedelmek után az adókulcs egészen 60 százalékgig emelkedhetik. Erthető, hogy ily körülmények között az ingatlanokban, papírokban vagy más módon elhelyezkedett vagyontételek egyáltalán nem igyekeztek az utóbbi időben mobilizálni, miután annak a veszélynek voltak kitéve, hogy az amerikai kincstár jövedelmi adó címén 60 százalékos is elvehet belőlük. Amennyiben a Mellon-féle törvénytervezet valósággá válik, ennek első következménye gyanánt óriási vagyontételek szabadulnak fel.

A helyzet megértésére el kell gondolnunk, hogy 1914-ben Amerika körülbelül még 700 millió dollárt fizetett Európának az ott felvett kölcsönök kamataira, míg 1919-ben már Amerika kapott 1500 millió dollárt, Európától az itt levő kölcsönösszegei után. Ha most ehhez az Európából beáramló évi 1500 millió dollárhoz még hozzávesszük a Mellon-féle törvény következményeképpen fel szabaduló 5-6 ezer millió dollárnyi fantasztikus összeget, úgy fogalmat nyerhetünk arról a hatalmas arányú pénz és tőkebőségéről, ami már a legközelebbi időben még érezhetőbbé fog válni az Egyesült Államokban.

A tőkebőség kétségtelen bizonyítéka, hogy a kamatozási viszonyok Amerikában igen kedvezőtlenek, a betétek alig 2-3 százalékkal gyümölcsöztethetők. Viszont a jövedelmi adó leszállítására csak olyan államokban lehet gondolni, amelyekben az államháztartás egyensúlya a gazdasági fejlődés és

vagyonnövekedés következtében direkt uton is helyreállítható.

Erthető tehát az amerikai tőke azon törekvése, hogy jobb kamatozási eshetőségek mellett akar elhelyezkedni s ez a tőketömeg kénytelen ezért Európa felé fordulni.

E pénzbőség világszerte szinte özönvízszerű tőkeinflációt fog előidézni.

Eddig Európa tőkeszegény országaiban nagyjából az volt a helyzet, hogy a külföldi tőke a fennálló kockázatot folytán nem igen mert elhelyezkedést keresni, még a csalogatóan magas kamatozású kulcsok mellett sem, mert egyszerűen abból az okoskodásból indult ki, hogy azok a gazdasági viszonyok, amelyek 30, vagy ennél is magasabb százalékos kamatozást akarnak biztosítani a külföldi tőke számára, korántsem tekinthetők konszolidáltak, viszont hazardő célokra nem igen akar áldozni az ovatos külföldi tőke. Az amerikai jelentkező tőkebőség egyik figyelemre méltó külföldi kihatása már most is észlelhető például Németországban az utóbbi hetekben már szinte rohamosan estek a külföldi kölcsönök kamattételei és Németország maga például mostanában egyre-másra ajánlja fel a 6 százalékos rambursz hiteleket egyes államok importjai számára.

Hogy Romániában a tőkebőségből mennyi fog beszivárogni, az első sorban Románia angol, francia és német összeköttetéseitől s külföldi hitelétől függ. Erthető ugyanis ha az amerikai tőkék első sorban a fejlett gazdasági rendszerek szolgáltatásait igyekeznek elhelyezkedni annyival is inkább, mert a bizalom Románia iránt a legutóbbi amerikai gazdasági konfliktus miatt meglehetősen megingott. Németországi kapcsolataink megszakadtak. A német tőke részvételére a kereskedelmi szerződés hiánya, a szekvesztáris intézkedések miatt számítani nem lehet. Románia részére így egyedül a francia, főleg azonban az angol piac közvetítő szerepe jelenthet reményt.

A MAI PENZPIAC

Csütörtök, november 13.

A világpiacon lényegtelen árhullámzás.

A külföldi piacon a forgalom kialakulása megakadályozta a már negyednapja tartó normalizavart. Brassónak mindössze Bukaresttel van kapcsolata, üzletkötés azonban e téren sem jön létre, úgy, hogy az árfolyamok az egész nap folyamán változatlanul stabilok. A reggeli nyitás 35.70 lejes svájci frank este is 35.70 lej. Egy font sterling 184, egy dollár 184, egy francia frank 9.85, egy olasz lira 8.05, egy cseh korona 5.50, egy német 387 osztrák, illetőleg 425 magyar korona.

(-) Zürich. Devizák (zárlatban a tegnapi ártól való eltérések). Zárás: egy dollár 119 és fél, egy angol font 23.91 (-7), száz francia frank 27.40 (-10), száz olasz lira 22.80 (+15), száz cseh korona 15.45, száz dinár 7.45 (-2), száz lej 2.85, tízezer magyar korona 0.69 és fél (*egyegyed), tízezer osztrák korona 0.7325 (+15), száz járadékmárka 123 és fél.

(-) Budapesti értéktőzsde. A csütörtöki napon tartott árfolyamok mellett mérleklített volt a forgalom. Zárati árfolyamok kereskedelmében: Magyar hitel 454, Osztrák hitel 560, Rima 131, Délvasút 55, Al-Dunavásút 460, Kohó 410, Atlantika 16, Ganz Danubius 2355, Kőszén 3485, Papiripar 37, Borsica 2240, Szlavónia 76, Földhitelbank 210, Vitoria malom 270, Kereskedelmi hitelbank 20, Pesti Magyar Kereskedelmi 1120, Beocsini 80, Urlikányi 930, Láng 95, Lipták 19.5, Szillic 46.5, Brassói 440, Zabolai 55, Baróti 24, Cukoripar 2550, Klotild 42, Temesi szesz 25, Hungária műtrágya 128, Olasz Bank 20, Angol-magyar 50, Leszámitoló 65, Magyar-Gaz 22, Nova 161, Kronberger 12.5, Közuti 10, Csáky 11.75, Izzó 780, Magnezit 1875, Vitoria butor 2.8, Ofa 530, Malomsóky 6.5, Pesti Hazai 2980, Fegyver 980.

(-) A párisi tőzsde újra jegyzi a magyar koronát. Budapestről jelentik: a párisi tőzsde újra jegyzi a magyar valutát. A szombati tőzsdei napon 100 ezer magyar koronát 8 frankkal jegyeztek.

A NAGYON SZÉP FÉRFI

Jeanne Marni regénye

Franciából fordította: Halász Gyula

22

Nem is tudom, hogyan magyarázzam meg ezt; azt nem tehettem föl, hogy ez a leány, aki tátott szájjal figyelt, néha még csufolkodhatik is velem, megis, mikor úgy félszemmel ránéztem, úgy tetszett, mintha mosolyogni láttam volna. Ugy éreztem, hogy a helyemben én egész nyíltan kacagtam volna az elváltoztatott hangomon, a különös mozdulatokon és arcjátékon, amire egy fiatal leány a szerepének ábrázolásához volt szükség. De bezzeg más volt a helyzet, mikor a mester előtt próbáltam! A kegyetlen félelem a torokomat fojtogatta; dadogtam, s kapkodva kerestem a szót. Egy olyan jelenet is, amit kívülről tudtam, amit az egész uton mondogattam, úgy kiment a fejemből, hogy egy árva mondatra sem tudtam visszaemlékezni.

Rainiel ilyenkor a szokott jóságával nézett rám.

— Ah! ha ön kimerné hozni a tehetségét, mondá, több volna az, mint amit el képes gondolni; de hát, miután fél, s egy nap mégis csak fel akar lépni, hallgassa meg, amit mondok: a közönség egy kedves, s egyúttal igen kegyetlen szörnyeteg; kedves ahhoz, aki meg tudja szelidíteni, kegyetlen ahhoz, aki fél tőle. Gyűrje le tehát, menjen neki merészen és meglátja, hogy egy nap a lábai előtt hever.

Meghallgattam Rainielt és megígértem, hogy iparkodni fogok legyőzni önmagamot; olyan erős volt a bizalmam iránta, hogy nem kételkedtem jövő sikereimben és az a kemény munka, melynek átadtam magam, szomorú elhagyottságomban valóságos élvezet volt.

Váratlanul rövid levelet kaptam anyámtól, aki értesített, hogy nemsokára visszatér Párisba. Le volt sujtva, mondá, az én állhatatos elhatározásom miatt. És a nevem megváltoztatásának módja is képtelenség. Franciane? Miért nem Méline, vagy Cora? Sőt meg kellett volna tartanom a férjem nevét, annál is inkább, mivel, miután a Corneille színházban kártérítést fizetett, a hercegnővel Oroszországba utazott.

Meglátogattam anyámat, mikor hazaérkezett. Nagyon jól fogadozt és gyöngéden megcsókolt.

Közös megegyezéssel keveset beszélünk a férjemről. »Ez egy lelkiismeretlen ember, mondá, de nem rossz fiú. A doktor nagyon haragszik a dolog miatt. Hiányozni fog neki a jóbarátja is.«

Az estét vele töltöttem és három hónap óta először kacagtam szivemből, mikor anyám humorosan elbeszélte svájci utjukat.

— Genfben, mondá, van egy ucca, melyet Rhone uccának hívnak. Ebben van egy szanatórium, ahol csupa menyasszony van ellátásban. Gyöngék, betegesek, vérszegények és azért jöttek ide, hogy asszonyosságukhoz megerősödjének. A völgyének otthon türelmetlenül várják őket és számolják a napokat, amikor meghívva és megerősödvé hazakerülnek.

A mostohaapám, aki szigorú redingotéjában volt, felbeszakította anyámat, hogy hosszasan beszélhessen a havasok és tavak szépségeiről.

Mikor felkeltem, hogy távozzam, anyám kérdezte:

— Csinosan vagy berendezkedve? Azt bizonyára belátod, hogy amíg Francianne-nak hívnak és egyedül lakol, nem foglak meglátogatni. De remélem, ha egy nap mégis rákényszerülnék erre, nem ültetsz a szalonban egy kofferre, szembe a házmeslőnével.

— Hitemre, válaszoltam nevetve, nem is jársz messze a valóságtól. A szalonom még nincs egész rendben, a házmeslő leánya pedig, aki a konzervatóriumba jár, nemsokára a pályatársnőm lehet. De légy nyugodt; ha el akarsz jönni hozzám, hogy megcsókolj, kapsz egy jó karosszékot, egy jó ebédet és összekerülsz egy régi barátnőddel, mivel egy házban lakom és aki mindenáron szolgáltatnomra akar lenni.

— Ugyan ki az?

— Tardet asszony, akit ma Delorme asszonynak hívnak.

— Hogyan? A szegény Tardet meghalt? Istenemre, jól tette. Ez az egyetlen energikus cselekedet, amire egyedül képes volt, s el sem tudom képzelni, hogy még ebben is nem voltak-e segítségére. De hiszen már száz esztendeje, hogy nem láttam a bárónőt. Hogyan is hívják most?

(Folyt. köv.)

Kiadó: »Brassói Lapok« nyomdája.

NINCS KÉTELKEDÉS!

mert logikus, hogy csakis **N. V. & O. WESTEMEAN**
cégnél Braşov—Brassó lehet **olcsón és jól vásárolni,**
mivel szigorúan szabott árak vannak!
Női konfekció osztályunk csakis a leg-
ujabb (mert nincs régi áru) és elsőrangú kivitel-
lel készült áru és legszolidabb árak
felett rendelkezik!

**Cégünk büszke-
sége a legna-
gyobb szo-
lidság!**

Bélelt női kabátok gyapjuszövetből
Lei 1680-tól

Plüss kabátok végigbélelve „ 3700-tól

Női kabátok szörme gallér és man-
chettával Lei 4000-tól

Női ruhák gyapjuszövetből „ 1600-tól

Női szörme kabátok nagy választékban
Lei 7800-tól

Női hosszú szörme kabátok nagy vá-
lasztékban Lei 14.000-tól.

Nagy választék gyermekkabátokban!

N. V. & O. WESTEMEAN

Brassó, Károly herceg-ucca 1-3. (Sparkassa.)

Petroleumot

Benzint

Gázolajat

Pacurát (Fűtőolajat)

előnyös ár és fizetési feltételek
mellett saját tartánykocsijaiban
szállít

„ILFOV” S. A.

BUKAREST, Str. Paris No. 2.

VICTORIA Kertgazdasági és Mag-
termelő Részvénytársaság
Magtermelési, kertészeti, iskola- és
szőlőoltvány-telepei

ORADEA-MARE-NAGYVÁRAD

Magkereskedés: Bulevardul Regele Fer-
dinand 53. (volt Rákóczi-ut.).

Központi iroda: Bulevardul Regele Fer-
dinand 36.

Virágkertet, iskola és szőlőoltvány-
telep: Balassa-tér 4 szám.

Magtermelő telepek, Váradszőlő. 779

Mindenkinek

ismerni kell a román állampolgárság megszer-
zésére és elvesztésére vonatkozó törvényt.

Teljes magyar fordítás. Ara 10 lej.

Ajánlási díj 2.50 lej. Megren-
delhető 12.50 lej

előzetes

beküldésével a Brassói Lapok könyvosztályától.

1000 kg. prima ház elé tűzifa szállítva 720 L.

Megrendeléseket felvesz a

Brassói Népbank Részvénytársaság (Kapu-u.) és az Általános Kereskedelmi R. T. (Malom-u. 7/b)

TELEFON: 195.

TELEFON: 386.

ALKALMI VÉTEL!

A lei mostani kedvező állása folytán ajánl-
juk itteni raktárunkról a következő autókat:

egy 6 hengeres, 45 HP. OAKLAND nyitott karosszériájú
egy 4 „ 30 HP. DELAGE
egy 4 „ 40 HP. nyitott POCH és
egy 4 „ 50 HP. RABA nyitott

autót

Mindegyik legmodernebb fel-
szereeléssel, önindító készülék-
kel, stb. ellátva.

„ECONOMIA” KERESKEDELMI
és IPARI R.-T. Oradea-Mare
Piaţa Mihai Viteazul No. 1.
Telefon 8-58.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szó ára: 3 lei. - Vastagabb betűvel 6 lei. - Állást keres-
nek 25% engedmény. - Legkisebb apróhirdetés ára 30 a.
Apróhirdetéseket a fenti eredeti árak mellett braso-
nyosunknál is feladhat minden helységben, aki postá-
san továbbítja azokat kiadóhivatalunkhoz. - Csak
válaszbélyeggel felszerelt kérdészközlővel
válaszolunk.

Eladó és azonnal átve-
hető 85 kth. szántóföld
gazdasági felszereléssel
tanya épületekkel az or-
szágot mentén Lugostól 7
km. távolságban. Cim a
tulajdonosnál Sima Aurel
főszőlész **Bálint**, Kras-
só Szőrény m. 6561

Fajtisztító Emdeni ludak
keresek megvételre.
Ajánlat Kovács, hírlap-
iroda Targul-Săcuesc kül-
dendő. 6564

Házeladás. Ügyfelem
meghatalmazásából ela-
dom a Braşov, Kapu-ucca
34 számú emeletes két
szobás házban, lakások-
ból álló házat, mely ki-
váló kereskedelmi cen-
trum. Megbízásom egye-
lőre mátl 8 napra terjed.
Információ, irodámban.
Dr. Dénes ügyvéd, Braşov
Szentjános-u. 27. 6578

Keresetetik megvé-
telre régi, de jó álla-
potban lévő telefonke-
szülék. Cim 6594 szám
alatt a Brassói Lapok ki-
adóhivatalában.

Kitűnő küküllőmenti
borok kicsinyben 17 lejért
kaphatók Brassó, Uj-ucca
23 szám alatt. 6593

Szítás-u. 37 szám csa-
ládi ház kedvező fizetési
feltételek mellett eladó. 6592

Nős, gyermektelen
biztosítási tisztviselő ke-
res két ágyas butorított
szobát. Ajánlatok 6591 sz.
alatt a kiadóba keretnek.

Cigányom, saját ci-
memre írjon. 6590

Tégla- és cserépa-
mester, ki jelenleg is gá-
téglagyárban van ala-
mazásban, lehetőleg a
landó alkalmazást ker-
si. Cim: Aszódy Ferenc,
m. Vaszióvána téglagyár
Bocsa Montana, Kras-
só Szőrény m.

Tűzőnő kerestetik azo-
nali belépésre, általán-
munkára jó fizetés mellett.
Ragasztani tudó előny-
részese. Jelentkezni a
később e hó 18-ig a
dócz Bélánál, Braşov
Hosszu-u. 133.

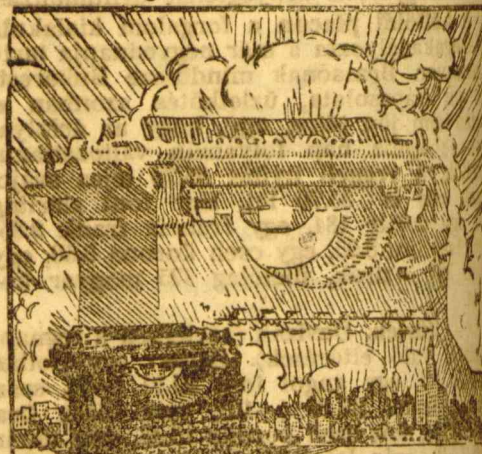
Nőszülő gyermekét
uriember, adóssághoz
ingó-ingatlan vagyoni-
kúion jövedelemmel. Cim
30-40 évesig gyermek-
len házias urinóval, ki-
ingatiana után szülő-
megfelelő évi jövedelm-
van. Levelek a kiadóba.

Keresek tiszta, ke-
kenőcs és szappan gyár-
táshoz tökéletes szakmá-
kást. Cim: „Concordia”
jelige, Szalontai Lapok
kiadóhivatala, Salonta
Mare.

Csernátalan 432 szám
házbán kiadó december
1-ére üzlet- és korek-
helység. Értekezni ug-
rot.

Noában egy kőház ve-
dőlőnek nagyon alkalmas
(azonnal beköltözhető) ol-
csón eladó. Cim 6580 sz.
alatt a kiadóban.

Intelligens fiatal nő
délre házyezetőben
ajánkozik. Cim: „Se-
reny” jelige alatt a ki-
adóban.

UNDERWOOD

Több mint

3 millió UNDERWOOD

van használatban. © Ok in-
tézik a világ üzleteit.

UNDERWOOD AGENCY

ORADEA MARE

Str. Avram J.

No. 2.

!!!!

!!

Hirdessen a Brassói Lapokban

Nyomatott a „Brassói Lapok” nyomdavállalatának körforgógépén, Brassóban.